

Biblicum

– tidskrift för biblisk tro och forskning

- Bibelns tillräcklighet
- Ett orätt dömande
- Fariseismens försåtlighet
- Jesu Bergspredikan
- Profeten Jesajas bok, del 6

Nr 4 2010 Årg. 74

INNEHÅLL

Redaktionellt	145
Biblicums innehåll åren 2007-2010	147
Bibeln och dess läsare III: Bibelns tillräcklighet. Alvar Svenson	150
Ett orätt dömmande. Stefan Hedkvist	153
Fariseismens försåtlighet och blindhet. Stefan Hedkvist	159
Jesu Bergspredikan I. Egil Edvardsen	166
Profeten Jesajas bok, del 6. SE	175
<i>Frågor och svar</i>	183
<i>Utblick över samtiden</i>	187
<i>Gåvoredovisning</i>	192

BIBLICUM – tidskrift för biblisk tro och forskning

Ansvarig utgivare: Stefan Hedkvist

Redaktör: Seth Erlandsson

Redaktionskommitté: Seth Erlandsson, Stefan Hedkvist, Alvar Svenson, Egil Edvardsen, Kjell Petter Bakken.

Tidskriften utkommer med fyra nummer per år.

Prenumerationspris: 250 svenska kr (stud. 150 kr)

Prenumeranter i Norge: 290 norska kr (stud. 200 NOK)

Prenumeranter i Danmark: 270 danska kr (stud. 190 DKK)

Prenumeranter i Finland och övriga Europa betalar 36 euro (stud. 25 EUR)

Våra portokostnader för fyra nummer (som är inkluderat i pren.priset) är f.n.:
prenumeranter inom Sverige 20 kronor, prenumeranter utanför Sverige 96 kronor.

Sverige: Plusgiro 152335-6, bankgiro 251-4701

Norge: DnB NOR 7877.08.15400

Finland: SAMPO 800017-70843747

Tidskriftens expedition:

Ingvar Adriansson, Släntvägen 10, S-331 35 Värnamo

E-mail: biblicum@bredband.net

Redaktionens adress:

Seth Erlandsson, Vitmåragatan 9 B, S-722 26 Västerås

E-mail: seth.erlandsson@tele2.se

Glöm inte anmäla adressändring till expeditionen!

BIBLICUM

tidskrift för biblisk tro och forskning

4/2010

Redaktionellt

Ännu en årgång fullbordas i och med detta nummer. David Hedegård, som startade denna tidskrift under namnet "För biblisk tro" för 74 år sedan, uppmanade oss gång på gång: *Läs Bibeln, regelbundet, varje dag!* Denna uppmaning bör vi ta till oss. Utan Bibelns klart skinande ljus famlar vi i andligt mörker. Utan Guds uppenbarelse, den heliga Skrift, saknar vi rätt kunskap om Gud och rätt perspektiv på våra liv. Vi inser inte hur allvarligt sjuka vi är andligt sett och att Jesus Kristus är vår enda räddning.

När vi inte vill inse att vi alla drabbats av den dödliga sjukdomen synden, förblir vi blinda för och föraktar den enda räddning som finns från synd och död. Den erbjudna gratisgåvan "evigt liv" tack vare Jesu ställföreträdande gottgörelse tas inte emot. Jesu ord besannas: *Det är inte de friska som behöver läkare utan de sjuka.* Olika försök till självfrälsning görs och den fåfänga jakten efter evig jordisk lycka fortsätter. Mänskliga tankar sätts högre än Guds tankar, ord och gärningar – och det t.o.m. i kyrkor och samfund. Se "Utblick över samtiden"!

Vårt arbete för biblisk tro syftar till att underlätta en regelbunden bibelläsning och inspirera till ett fördjupat bibelstudium. Att tränga in i Skriftens rika värld är ingen tung börda utan en ljuvlig sysselsättning som vi unnar många att upptäcka. Bäst av allt: *De heliga Skrifterna har förmåga att göra dig vis så att du blir frälst genom tron på Kristus Jesus,* skriver Paulus.

I vår iver att slå vakt om biblisk tro och korrekt sammanfatta Bibelns budskap bör vi hela tiden ha målet i sikte för vårt arbete: att männis-

kor ska få hjälp och tröst, gemenskap med världens ende Frälsare och genom honom evigt liv. När ivern för biblisk tro och ren lära blir ett självändamål, lurar ett fariseiskt förhållningssätt vid dörren. De tre artiklarna "Ett orätt dömande", "Fariseismens försåtlighet och blindhet" och "Jesu Bergspredikan I" kompletterar varandra och bör därför läsas i ett sammanhang. De hjälper oss att vara på vår vakt mot fariseisk och lagisk blindhet i arbetet för biblisk tro.

I detta nummer ges svar på en rad frågor, inte bara i avdelningen "Frågor och svar". Bl.a.: Vad menas med Bibelns tillräcklighet? Varför ifrågasätts Jesus? Vad menas med att nytt vin ska hällas i nya säckar? Vilken är skillnaden mellan Jesu sabbatsfirande och judarnas? Hur har Jesu Bergspredikan förvrängts och missförstått? Finns det flera himlar? Är vägen till himlen olika i GT och NT? Varför skrev inte Jesus någon bok?

En översikt över de artiklar som tidskriften *Biblicum* innehållit de senaste fyra åren finns med i detta nummer. Genom den vill vi underlätta ett förnyat studium av viktiga bibliska ämnen som fortfarande är aktuella.

I fyra år har prenumerationspriset varit detsamma. Styrelsen har nu sett det nödvändigt med en höjning. För 2011 blir avgiften 250 kr (stud. 150 kr). För att i någon mån kompensera för avgiftshöjningen inför vi en nyhet: Prenumerera för två år! Avgiften för både 2011 och 2012 blir då endast 425 kr. Att avgiften för prenumeranter utanför Sverige är något högre beror på större portokostnader (se omslagets andra sida).

Tack för stöd och uppmuntran under det gångna året! Vi hoppas kunna fortsätta med vår tidskrift och vädjar om fortsatt stöd och förböner. **GLÖM INTE ATT PRENUMERERA!**

Red.

En innehållsöversikt över tidskriften *Biblicums* innehåll åren 2007-2010

2007

Vem är Jesus enligt utombibliska källor? SE	5
Olika syn på Jesus – varför? SE	11
Jesaja 2:1-4 och profetiornas uppfyllelse. SE	23
Varifrån kommer det onda i världen och i människan? Andreas Drechsler	52
Lär Bibeln ett begränsat antal dödssynder? Peter Öman	61
Vem är Jesus enligt bibelforskare? SE	65
Märklig bibeltrohet. SE	99
Johannes 5:1-14 – renlärighet och lyhördhet för människor i nöd. Stefan Hedkvist	108
Vilken tröst har den troende av läran om utkorelsen? Alvar Svenson	114
Jesus och Muhammed – likheter och skillnader. SE	124
Paul Gerhardt – psalmförfattare och teolog. Ingvar Adriansson ...	132
Första Petrusbrevet – revisionsförslag. SE	146
Har vi plats? SE	155
Gudstjänst och ”den goda delen” (Luk. 10:42). Stefan Hedkvist ..	157
”Mina ögon har sett din frälsning”. Tor Jakob Welde	162
En övernaturlig födelse. SE	166
”Kyrkan har missförstått vem Jesus egentligen var”. SE	169
<i>Redaktionellt</i>	1, 49, 97, 145
<i>Utblick över samtiden</i>	33, 86, 137, 177
<i>Litteratur</i>	40, 90, 140

2008

Messias lidande och härlighet. Stefan Hedkvist	3
”Förstår ni fortfarande ingenting?” SE	9
Bibeln historiska korrekthet. SE	11
Ut ur Egypten – uttågets historicitet. SE	14
Ett brev till en vän som tror att bara vuxna kan döpas. SE	19
Hur växer kristna församlingar fram? Stefan Hedkvist	50
Jesus skrifterna. SE	102
Rättfärdiggörelsen. Egil Edvardson	114
Min klippa, min frälsning, min borg, min tillflykt, min ära	131
Stiftelsen Biblicum 40 år. SE	145
Profeten Jesajas bok - del 1. SE	151
Ateism, humanism och kristendom. Alvar Svenson	159
Johannes Bugenhagen – reformationens store organisatör. Ingvar Adriansson	164
<i>Redaktionellt</i>	1, 49, 97
<i>Frågor och svar</i>	26, 67, 134, 169
<i>Utblick över samtiden</i>	33, 76, 137, 176
<i>Litteratur</i>	41, 83, 181

2009

De sjuttio ”sjuorna” i Daniel 9:24-27. SE	2
En bok värd att uppmärksamma. SE	17
Vad är legalism? John D. Schuetze	27
Läran om Kristus och Athanasianum. SE	33
Kyrkans sanna förnyelse. SE	52
Profeten Jesajas bok – del 2. SE	59
Jesus och barnen. SE	75
Bibliska principer som påverkar hur vi praktiserar kristen gemenskap. John Vieths	98
”För att världen ska förstå att du har sänt mig” (Joh. 17:23). SE ...	129
Profeten Jesajas bok – del 3. SE	139
Den historiske Jesus. SE	153
Livets viktigaste fråga. Stefan Hedkvist	160

Utkorelsen. Lars Borgström	165
Ingen logik. Paul T. Prange	174
Några nyckelord i Psaltaren. SE	176
<i>Redaktionellt</i>	1, 49, 97, 137
<i>Frågor och svar</i>	36, 67, 136, 186
<i>Utblick över samtiden</i>	40, 78, 178
<i>Litteratur</i>	42, 86, 190

2010

Jesu frestelser – en exegetisk studie. Egil Edvardsen	3
Bibeln klarhet och svåra frågor. Stefan Hedkvist	11
Profeten Jesajas bok – del 4. SE	16
Nytt arkeologiskt fynd. SE	24
Bibeln och dess läsare – ett bibelstudium om Bibelns auktoritet. Alvar Svenson	51
Guds ords verkan – Jesaja 55:10-13. Egil Edvardsen	55
Bra bibelöversättningar, Bibelns grundtext och olika handskrifter. SE	60
Jesus i centrum. SE	68
Bibeln och dess läsare II – ett bibelstudium om Bibelns klarhet. Alvar Svenson	99
Psalm 51 i reviderad översättning. SE	102
Frälsningen och friheten enligt Gamla testamentet. SE	108
Profeten Jesajas bok – del 5. SE	121
Bibeln och dess läsare III – Bibelns tillräcklighet. Alvar Svenson ...	150
Ett orätt dömmande. Stefan Hedkvist	153
Fariseismens försåtlighet och blindhet. Stefan Hedkvist	159
Jesu bergspredikan I. Egil Edvardsen	166
Profeten Jesajas bok – del 6. SE	175
<i>Redaktionellt</i>	1, 49, 97, 145
<i>Frågor och svar</i>	27, 80, 128, 183
<i>Utblick över samtiden</i>	31, 83, 131, 187
<i>Litteratur</i>	40, 87, 140

Bibeln och dess läsare III

– Bibeln tillräcklighet

Vi har i tidigare studier visat att Bibelns läsare möter Guds eget ord i de heliga texterna. Det är ett ord som har auktoritet och klarhet. I detta studium ska vi se på några ställen som talar om att Bibeln är *tillräcklig*, ja fullkomlig som källa, när det gäller kunskap om Gud, hans egenskaper och frälsningsplan. Insikten om Bibelns tillräcklighet är viktig i en tid då bibelordet alltmer ifrågasätts och misstänkliggörs. Det sker ofta genom att en upplevelse eller uppenbarelse likställs med bibelordet. I den romersk katolska kyrkan är det viktigt att Bibeln kompletteras med det man kallar "traditionen". I sådana sammanhang kan man komma med nya läroframställningar, inte därför att Bibeln säger det utan därför att påven och kyrkomötena beslutat det. Exempel på sådana läror är Marias obefläckade avlelse, hennes himmelfärd och Maria som medåterlöserska.

Med uttrycket Bibelns tillräcklighet menar vi att den innehåller allt vi behöver veta för vår eviga frälsning. Å andra sidan betyder det att Bibeln uttalar sig inte om allt i denna värld, den lämnar mycken kunskap åt sidan. Men sådan kunskap som är nödvändig för livet i världen kan vi skaffa oss genom erfarenhet, vetenskap och förnuft. Bibeln uppenbarar inte heller allt om Gud och hans tankar. Det förblir sådant som är ouppnåeligt för oss. Det är sådana saker som vi måste lämna. Ödmjukheten kräver att vi inte ens försöker svara på sådana frågor. Aposteln säger: "*Nu ser vi en gåtfull spegelbild, men då skall vi se ansikte mot ansikte. Nu förstår jag endast till en del, men då skall jag känna fullkomligt, liksom jag själv har blivit fullkomligt känd*" (1 Kor. 13:12).

Ibland får vi höra, också från fromma människor, att Bibeln är ingen lärobok i biologi, konst eller historia, det är sant. Men om man därmed menar att Bibeln kan ha fel då den uttalar sig i dessa frågor, blir det falskt. Eftersom varje ord är inspirerat av Gud är det tillförlitligt och sant, men också tillräckligt för att utföra sin uppgift. "*Men håll fast vid det som du har lärt dig och blivit överbevisad om. Du vet av vilka du har lärt det, och du känner från barndomen de heliga Skrifterna som kan göra dig vis, så att du blir frälst genom tron i Kristus Jesus*" (2 Tim. 3:15). Timoteus hade redan som barn, inhämtat en kunskap som var tillräcklig. Nu fick han

uppmaningen att hålla fast eller förbli vid denna kunskap. Och som lärare i församlingen skulle han inte lägga fram något annat än det han som barn hade lärt sig. Vidare säger han till Timoteus: *”Som mönster för en sund förkunnelse skall du ha de ord som du har hört av mig, i tro och kärlek i Kristus Jesus”* (1 Tim. 1:13). I sin översteprästerliga bön ber Jesus också för dem som genom apostlarnas ord ska komma till tro på honom: *”Men inte bara för dem ber jag, utan också för dem som genom deras ord kommer att tro på mig”* (Joh. 17:20). Det säger han efter det att han sagt till sin Fader: *”De ord som du givit mig har jag givit dem.”*

I Jesu berättelse om Lasarus och den rike mannen visar han tydligt på Skriftens tillräcklighet. Ingenting kan ställas vid sidan om Bibelns budskap. Mannen som låg i helvetet tänkte sig att ett besök från de döda skulle skaka om hans obotfärdiga bröder och få dem att ångra sig. Men Abrahams svar är entydigt: *”De har Mose och profeterna. Dem skall de lyssna till. Nej, fader Abraham, svarade han, men om någon kommer till dem från de döda, omvänder de sig. Abraham sade till honom: Lyssnar de inte till Mose och profeterna, kommer de inte heller att bli övertygade ens om någon uppstår från de döda”* (Luk. 16:29-31).

I vår samtid är det vanligt att man talar om uppenbarelser och gudomliga tilltal som viktiga och nödvändiga för den kristna kyrkan. Man anser att Bibeln inte är tillräcklig i sin framställning av den gudomliga sanningen utan behöver kompletteras. Av texten ovan är det helt klart att inga upplevelser, under, mirakler eller andra extraordinära händelser får eller kan ställas vid sidan om Skriften. *”Jesus sade till de judar som hade satt tro till honom: Om ni förblir i mitt ord, är ni verkligen mina lärjungar, och ni skall förstå sanningen, och sanningen skall göra er fria”* (Joh. 8:31-32). Och till församlingens ängel i Filadelfia säger han: *”Du har hållit fast vid mitt ord.”* Detta var berömvärt och gjorde att han skulle göras till en ”pelare” i Guds tempel (Upp. 3:7-13).

Om vi vänder tillbaka till andra Timoteusbrevet har vi ytterligare ett exempel på den heliga Skrifts tillräcklighet. Ett citat som visar att ordet i sig är tillräckligt att utföra det vartill det är utsänt. *”Hela Skriften är utandad av Gud och nyttig till undervisning, till bestraffning, till upprättelse och till fostran i rättfärdighet, för att gudsmänniskan skall bli fullt färdig, väl rustad för varje god gärning”* (2 Tim. 3:16-17). Här umgås vi inte med ett försvagat och otillräckligt ord utan ett ord som i sig har allt för att verkan ska bli den avsedda. Av den bortvända, vilseledda och fallna människan blir en gudsmänniska rustad för goda gärningar.

Det vi nu har sagt om Skriften i sin helhet kan också sägas enbart om Gamla testamentet. Det såg vi av Abrahams ord till den olycklige mannen. "Mose och profeterna" står där som en samlad överskrift för GT. Det som sagts ovan gäller i samma omfattning om Nya testamentet. Evangelisten Johannes avslutar sitt evangelium med att säga att det han berättat är sant. Men också att Jesus gjorde mycket mer än det han skrivit ner. Han trodde inte ens att hela världen skulle rymma alla böcker med allt vad Jesus gjort. Nu var det inte av nöden att skriva allt detta utan hans berättelse var tillräcklig. Han säger: *"Men dessa [gärningar] har blivit nerskrivna, för att ni skall tro att Jesus är Messias, Guds Son, och för att ni genom tron skall ha liv i hans namn"* (Joh. 20:31).

Bibeln tillräcklighet visar sig också i orden som avslutar Uppenbarelseboken: *"För var och en som hör profetians ord i denna bok betygar jag: Om någon lägger något till dessa ord skall Gud på honom lägga de plågor som det är skrivet om i denna bok. Och om någon tar bort något från de ord som står i denna profetias bok, skall Gud ta ifrån honom hans del i livets träd och i den heliga staden, som det står skrivet om i denna bok"* (Upp. 22:18-19). Detta är den helige Andes vittnesbörd om Guds ords tillräcklighet och fullkomlighet. Den som nu antingen försöker ta bort eller lägga något därtill kommer att drabbas av Guds uttalade dom. Redan Mose säger om budskapet i sina skrifter: *"Ni skall inte lägga något till det som jag befäller er och inte ta något därifrån utan hålla HERRENS, er Guds, bud som jag ger er"* (5 Mos.12:2, se också 12:32). Guds folk i både GT och NT är medvetna om tillräckligheten i profeternas, evangelisternas och apostlarnas ord och får inte lägga till eller dra ifrån något.

Bibelläsaren möter ett tillräckligt och fullkomligt ord i sin Bibel. Han behöver inte vända sig om för att fråga efter annan kompletterande undervisning. Han behöver inte fråga efter olika traditioner eller auktoriteter som ska ge honom en mer komplett kunskap om Gud, om människan, om mål och hopp inför döden. Han kan med förtroende vända sig till Mose och profeterna. Där möter han gudomlig auktoritet, en glänsande klarhet och en tillräcklighet som bara *Guds eget ord* kan innehålla. *"Liksom regnet och snön faller från himlen och inte återvänder dit, förrän det har vattnat jorden och gjort den fruktbar och ger säd till att så och bröd till att äta, så skall det vara med ordet som går ut från min mun. Förgäves skall det inte vända tillbaka till mig utan att ha verkat vad jag vill, och utfört det var till jag har sänt ut det"* (Jes. 55:10-11).

Alvar Svenson

Ett orätt dömmande

av Stefan Hedkvist

En sabbat gick Jesus genom ett sädesfält, och hans lärjungar började rycka av ax där de gick. Då sade fariseerna till honom: "Varför gör de sådant på sabbaten som inte är tillåtet?" Han svarade: "Har ni aldrig läst vad David gjorde, när han och hans följeslagare var hungriga och inte hade något att äta: hur han gick in i Guds hus, då Abjatar var överstepräst, och åt skådebröden, som endast prästerna fick äta, och hur han även gav till dem som var med honom?" Och Jesus sade till dem: "Sabbaten blev gjord för människan och inte människan för sabbaten. Så är Människosonen Herre också över sabbaten."

En annan gång gick Jesus in i en synagoga, och där fanns en man som hade en förtvinad hand. Spänt iakttog de Jesus för att se om han skulle bota honom på sabbaten. De ville få något att anklaga honom för. Han sade till mannen med den förtvinade handen: "Stig fram." Sedan frågade han dem: "Är det på sabbaten mera tillåtet att göra gott än att göra ont, att rädda liv än att döda?" Men de teg. Då såg han sig omkring med vrede, bedrövad över att deras hjärtan var så förstockade. Och till mannen sade han: "Räck ut din hand." Han räckte ut handen, och den var nu frisk. Men fariseerna gick ut och började genast överlägga med herodianerna om att röja honom ur vägen (Mark. 2:23-3:6).

Denna text lär oss att det är förbjudet att döma, anklaga eller tillrättavisa någon efter en falsk norm, som människobud, traditioner, egna vanor, eget tyckande eller annat sådant. Inte ens sabbatsbudet, eller ceremoni-allagen, fick tillämpas obarmhärtigt. Paragrafryttare göra sig alltså inte besvär.

Jesus kritiseras

Hela sammanhanget är intressant. Allt Jesus gjorde, som det berättas om i Markus andra kapitel, blev genast ifrågasatt och kritiserat. Jesus gav

syndernas förlåtelse till en lam och då blev han *anklagad för hädelse*. Jesus låg till bords med syndare och publikaner och blev *återigen anklagad*. Han försvarade sig med de kända orden: *Det är inte de friska som behöver läkare utan de sjuka. Jag har inte kommit för att kalla rättfärdiga utan syndare*. Jesus blev också *ifrågasatt* därför att lärjungarna inte fastade som fariseernas och Johannes lärjungar. Jesus undervisade då med två liknelser som först kan verka lite svåra att förstå. Den första handlar om lappen av okrymt tyg på en gammal mantel som gör revan bara värre, och den andra om det nya vinet i gamla vinsäckar som spränger säckarna så att både vin och säckar blir förstörda. Jesus vill med detta säga att hans evangelium inte är ett komplement till de äldstes stadgar. Han har inte kommit för att komplettera den gamla lagreligionen med sitt evangelium. Han har inte kommit som någon ny laggivare, inte heller för att komplettera bristerna i människors självrättfärdighet. En sådan sammanblandning av lag och evangelium, förtjänst och nåd, skulle förstöra både lagen och evangeliet. Allt skulle förstöras.

Evangeliet kan inte gå hand i hand med människobud och förtröstan på egna gärningar. Det är inte så att människor kan uppnå en egen rättfärdighet inför Gud genom att följa människobud och att evangeliet bara kommit till för att komplettera små brister i självrättfärdigheten. Fastor, späkningar, tvagningar, högtider osv. utgör ingen rättfärdighet inför Gud. Nej, istället heter det: *Förgäves dyrkar de mig, eftersom de läror de förkunnar är människobud*. Evangeliet är inte till för dem som förtröstar på egna gärningar. Det är till för dem som slutat förtrösta på egna gärningar. Evangeliet är till för syndare som ångrar sina synder. Jesus har inte kommit för att kalla rättfärdiga, utan syndare. I dessa hjärtan som misströstar om allt eget blir Jesu nåd välkomnad. I de hjärtan som blivit förnyade av evangelium blir också nådens ord bevarat. Nytt vin ska i nya säckar, som Jesus lär i liknelsen.

Mänskliga tillämpningsregler

Därefter följer så två händelser som utspelade sig på sabbatsdagar. Först berättas det att Jesus och hans lärjungar tog vägen genom ett sädesfält och lärjungarna började rycka axen där de gick. Då sa fariseerna till honom: *Varför gör de sådant på sabbaten som inte är tillåtet?* Det var inte det faktum att de ryckte ax fariseerna vände sig mot. Det var tillåtet för hungriga vandrare fast de inte ägde sädesfältet. Vad fariseerna vände sig mot var att de gjorde sådant på en sabbat. Enligt fariseernas definition

var det att skörda och tröska - ett förbjudet arbete på sabbaten. Men något sådant förbud står inte att läsa i Gamla testamentet. Det var deras egen tillämpning av sabbatsbudet. De hade gjort stränga regler för att inte riskera att göra något fel. De hade resonerat sig fram till levnadsregler för att inte riskera att bryta mot Guds bud. Eftersom de då inte riskerade att bryta mot Mose lag kunde de lägga den åt sidan och ägna sig helt åt sina regler. Sedan dömde de andra efter sina egna regler.

Här sker återigen ett förbjudet och orätt dömande. Fariseerna dömdo inte efter Guds ord utan efter sina egna regler och traditioner. När de frågade: ”Varför gör de sådant på sabbaten som inte är tillåtet”, vad utgick de då från? Ja, inte Guds lag utan från de äldstes stadgar och sina egna traditioner och vanor. De lärde de förkunnade var människobud. De förkunnade en perverterad lag, anpassad till människors förmåga. Det är fullt möjligt att uppnå en rättfärdighet om det som krävs är att låta bli axen på sabbaten.

De som lär människobud har stympat lagen. Mänskliga regler kan inte längre föra någon till ånger och bättring. Jämför bara fariseernas lagförkunnelse med Jesu bergspredikan! Jesus undervisade med makt och myndighet. Guds lag är en hammare som krossar hårda hjärtan och producerar syndare. Och det är först där evangeliet kan verka. Men mänskliga regler leder inte till syndakännedom utan gör bara hjärtat hårdare som Jesus bedrivit konstaterar i nästa händelse, som vi strax kommer till. Människors regelverk kan inte heller göra gudsmänniskan färdig för allt gott verk. Guds lag däremot lär den nya människan att leva så som Gud vill. Förgäves är däremot den gudsdyrkan som sker efter människobud.

Ceremoniallagens regler

Fariseernas fråga ”varför gör de sådant på sabbaten som inte är tillåtet” var en inlindad anklagelse om moralisk defekt hos Jesus som tillät sabbatsbrott hos sina lärjungar. Jesus svarade dem med att hänvisa till vad David gjorde när han och hans följeslagare var hungriga och inte hade något att äta. Han gick då in i Guds hus och åt av skådebröden, som endast prästerna fick äta, och hur han även gav till dem som var med honom. Här är det fråga om en verklig överträdelse, inte av något människobud, inte av någon regel som människor resonerat sig fram till, utan det var en överträdelse av ceremoniallagen, Guds lag. Ändå blev inte David någonstans klandrad eller anklagad för överträdelsen, och

inte heller prästen som gav honom skådebröden. Jesus anklagade dem inte heller. Fast han är Gud själv klandrar han dem inte för brott mot Gud bud. Varför? Jo, av det enkla faktum att David och hans följe inte hade något att äta, de svalt, och att prästen handlade i kärlek och barmhärtighet. Kärleken är ju i verkligheten hela lagens uppfyllelse. Av detta blir det tydligt att nöden upphäver stadgarna. Kärleken och barmhärtigheten överordnas ceremoniallagens stadgar. Och då talar vi inte ens om mänskliga regler utan om ceremoniallagen ur Mose lagbok. Regler som människor resonerat sig fram till är i detta sammanhang inte ens värda att nämna. De faller ju från början under kategorin *fä fång gudsdyrkan*. Det heter: *Förgäves dyrkar de mig, för de läror de förkunnar är människobud*.

Fariseerna skulle inte vara så snara till att anklaga, särskilt inte när det gällde överträdelse av människobud. Kärleken och barmhärtigheten mot de hungriga lärjungarna borde ha företrädde även framför stadgar som Gud stiftat, som Jesus visar med sitt exempel. Jesus säger också i detta sammanhang: *Om ni hade förstått vad detta betyder: Jag vill se barmhärtighet och inte offer, så skulle ni inte ha dömt de oskyldiga* (parallelltexten i Matt. 12:7).

Men då kanske någon frågar med rätta: Kan vi då hur som helst överträda Guds ord med hänvisning till kärleken och barmhärtigheten? Nej, här är det ju inte fråga om någon överträdelse av morallagen, eller ordningar som är giltiga för alla människor i alla tider och som är skrivna i människors hjärtan. Här är det fråga om lagens yttre form, eller ceremoniallagen. Den var endast en bild för vad som skulle komma och var i kraft fram till Kristus. Det heter: *Låt därför ingen döma er för vad ni äter och dricker eller ifråga om högtid eller nymånad eller sabbat. Allt detta är bara en skugga av det som skulle komma, men verkligheten själv är Kristus*. Och Jesus säger i vår text: *”Sabbaten blev gjord för människan och inte människan för sabbaten. Så är Människosonen Herre också över sabbaten.”* Jesus Kristus, Gudamänniskan, har rätt att upphäva Gamla testamentets sabbat. I sin yttre form var sabbatsbudet i kraft bara fram till Kristus. Det talas inte heller här om någon missriktad, förvänd kärlek utan om en rätt kärlek och barmhärtighet mot nödställda.

I nästa händelse berättas det om hur Jesus botade en man med en förtvinad hand. Också det inträffade på en sabbat. Jesus hade gått till synagogan på sabbaten som han brukade. Där fanns en man med en förtvinad hand. Där fanns också fariseer som höll ögonen på Jesus för

att se om han tänkte bota honom på sabbaten så att man fick något att anklaga honom för.

I konflikt med morallagens bud

Fariseerna hade resonerat sig fram till regeln att allt som hade kunnat göras dagen innan, eller kunde skjutas upp till nästa dag, var förbjudet på sabbaten. Att bota den sjuke kunde vänta till nästa dag, alltså var det förbjudet på sabbaten. Med detta resonemang kom de i direkt konflikt med femte budet: du ska inte dräpa. Detta innebär inte bara att det är förbjudet att skada någon till hans kropp eller vålla honom lidande, utan budet befäller också att vi ska hjälpa vår nästa i all nöd. Detta ska vi göra så snart vi ser hans nöd och har möjlighet att hjälpa. Vad som hör morgondagen till, det vet vi inte. Idag, när vi har tillfälle, ska vi göra gott mot vår nästa.

Jesus kallade fram den sjuke, sedan frågade han dem: *”Är det på sabbaten mera tillåtet att göra gott än att göra ont, att rädda liv än att släcka liv?”* Det ges bara två möjligheter när vi ser någon som behöver vår hjälp, antingen hjälper vi honom som femte budet befäller, det är att göra gott, eller så hjälper vi honom inte tvärtemot femte budet, det är att göra ont. Att inte hjälpa när man har tillfälle är en underlåtenhetsynd. Vilket var nu tillåtet på sabbaten? Men fariseerna teg.

Jesu kärlek och sorg

Då såg Jesus sig omkring med vrede, bedrövad över att deras hjärtan var så förstockade. Också i denna reaktion ser vi Jesu kärlek, även kärlek till sina motståndare. Han blev vred över synden och deras onaturliga hårdhet. Men det ledde inte till bitterhet eller hämndlystnad, som vreden lätt gör hos oss syndare. Nej, istället blev Jesus bedrövad över att de på detta sätt stod emot Guds ord och drog fördärvet över sig själva. Han var vred över synden men sorgens över syndarna.

Till mannen sa han: ”Räck ut din hand.” Han räckte ut handen, och den var nu frisk. Men fariseerna gick ut och började genast överlägga med herodianerna om att röja honom ur vägen. Här blir skillnaden uppenbar mellan Jesu och fariseernas sabbatsfirande. Jesus helade och botade i enlighet med femte budet. Fariseerna planerade mord tvärtemot femte budet. Det blir här uppenbart vilka som egentligen bröt mot Guds bud.

Vad vi kan lära oss av denna händelse är att vi ska visa kärlek och barmhärtighet mot alla, och i synnerhet mot dem som behöver vår hjälp

och som vi kan hjälpa. Det ska vi göra alla dagar. Sabbater, högtider eller helgdager gör det aldrig förbjudet att göra gott eller visa barmhärtighet. Detta ska vi göra av tacksamhet mot honom som helat oss från vår skada, syndens och dödens makt. Jesus har så högt älskat oss medan vi var Guds fiender att han gav sitt liv för oss och han har vunnit en evig skatt åt oss i himlen. Det gör att vi kan slösa med kärlek och barmhärtighet så som han varit generös mot oss. Det gör att vi aldrig förlorar något på att hjälpa, vi äger ju allt.

Det återkommande temat i Markus andra och tredje kapitel är beskrivningen av två sidor av evangeliet:

1. Evangeliet förlåter syndare alla deras synder. Jesus har inte kommit för att kalla rättfärdiga utan syndare. Jesus har inte kommit för att döma världen utan för att världen ska bli frälst genom honom. Det är den ena sidan.
2. Den andra sidan är att evangeliet inte kan stå samman med människobud och självrettfärdighet. De som dömer, de dömer utifrån sina egna stadgar och regler. Det är ett förbjudet dömande. Evangeliet är inte ett komplement till en sådan fåfång gudskyrdan: lydnad för regler som människor resonerat sig fram till. Evangeliet är inte till för att täcka det lilla som fattas hos människor som anser sig förträffliga i nästan allt. Människobud åstadkommer inget annat än en fåfång gudskyrdan. Guds lag däremot producerar syndare. Men evangeliet är till för syndare och förlåter och upprättar dem. Evangeliet gör dem till nya människor, ointresserade av människobud, men villiga att lyda Guds bud.

Fariseismens försåtlighet och blindhet

av Stefan Hedkvist

Därefter inföll en av judarnas högtider, och Jesus gick upp till Jerusalem. Vid Färporten i Jerusalem finns en damm som på hebreiska heter Betesda. Den har fem pelargångar, och i dem låg många sjuka, blinda, halta och lama. Där fanns en man som hade varit sjuk i trettioåtta år. Då Jesus såg honom ligga där och visste att mannen hade varit sjuk så länge, sade han till honom: "Vill du bli frisk?" Den sjuke svarade honom: "Herre, jag har ingen som leder mig ner i dammen när vattnet kommer i rörelse, och när jag själv försöker ta mig dit, hinner någon annan före mig." Jesus sade till honom: "Stig upp, ta din bädd och gå!" Genast blev mannen frisk och tog sin bädd och gick.

Men det var sabbat den dagen, och judarna sade till mannen som hade blivit botad: "Det är sabbat. Du får inte bära din bädd." Han svarade dem: "Den som gjorde mig frisk sade till mig: Ta din bädd och gå!" Då frågade de: "Vem var det som sade åt dig att du skulle ta din bädd och gå?" Men han som hade blivit botad visste inte vem det var. Jesus hade nämligen dragit sig undan, eftersom det var mycket folk på platsen.

Senare träffade Jesus honom på tempelplatsen och sade till honom: "Se, du har blivit frisk. Synda inte mer, så att inte något värre drabbar dig." Mannen gick då till judarna och sade att det var Jesus som hade gjort honom frisk. Därför började judarna förfölja Jesus, eftersom han gjorde sådant på en sabbat. Men han sade till dem: "Min Fader verkar ännu i denna stund. Så verkar även jag." Då blev judarna ännu ivrigare att döda honom, eftersom han inte bara upphävde sabbaten utan också sade att Gud var hans Fader och gjorde sig själv lik Gud (Joh. 5:1-18).

När vi studerar berättelsen om hur Jesus botar mannen som legat sjuk i trettioåtta år ska vi göra det i ljuset av Jesu ord i vers 17, där han säger:

Min Fader verkar ännu i denna stund. Så verkar även jag. Gud Fader är ständigt verksam med att uppehålla varje del i sin skapelse. *I honom är det som vi rör oss, lever och är till. Åt alla ger han liv, anda och allt.* Utan honom skulle vi inte kunna dra ett andetag. Han uppehåller hela universum från det största till det minsta. Han är ständigt verksam oavsett högtid eller sabbat. Jesus Kristus, som är ett med Fadern i gudomligt väsen, är också ett med honom i samma gudomliga verk. Kristus är hela tiden verksam i samma arbete som Fadern, nämligen att uppehålla allt. Han ger åt alla liv, anda och allt. Han gör gott, helar och botar.

Jesus hade gått upp till Jerusalem för en av judarnas högtider. Vi hade väntat att finna honom bland ljusen och glansen i templet. Varför skulle man annars gå upp till Jerusalem, om inte för att besöka templet? Men istället möter vi honom norr om tempelområdet i ett bostadsområde med små hus. Där fanns en damm med fem pelargångar, Betesda. Där låg en mängd sjuka och handikappade människor. Naturligtvis hade Jesus besökt templet som lagen bjuder. Men han blev inte kvar i ljuset och glansen. Han är ett med Fadern och därför ständigt verksam med att göra gott, hela och bota nödställda själar och detta drev honom till klagosången som steg upp mellan de fem pelargångarna kring Betesdadammen. Hans plats var inte bland de skriftlärdade och fariseerna som förde ändlösa akademiska diskussioner om hur lagen skulle tolkas och tillämpas. Hans plats var inte bland marmorväggar och guldglans utan bland de sjuka och nödställda.

Vid Betesdadammen träffade han en man som legat sjuk i trettioåttio år. Jesus visste att mannen varit sjuk så länge och sa till honom: *"Vill du bli frisk?"* Den sjuke svarade honom: *"Herre, jag har ingen som leder mig ner i dammen när vattnet kommer i rörelse, och när jag själv försöker ta mig dit, binner någon annan före mig."* Jesus sade till honom: *"Stig upp, ta din bädd och gå!"* Med dessa ord riktade Jesus mannens blickar och hopp från vattnet i dammen till sig själv. Framför honom stod hans Hjälpare och Frälsare. Jesu ord väckte tro och hopp i den sjukas hjärta och gjorde honom frisk. *Genast blev mannen frisk och tog sin bädd och gick.* Med detta under visade Jesus vem han var. Det blev uppenbart, dock inte för alla, att han är Guds Son som vet allt och har gudomlig makt så att han kan göra allt han vill. Han visar också att han är god och ständigt verksam med att göra gott, bota och hjälpa lidande.

Skillnaden mellan Jesu sabbatsfirande och judarnas

Mannen samlade ihop sin bädd och gick. När mannen kom gående på Jerusalems gator denna stora sabbatsdag, det var ju en högtid, blev han genast arresterad av judarna. De sa: *"Det är sabbat. Du får inte bära din bädd."* När han låg sjuk bland pelargångarna vid Betesdadammen var det ingen av dem som visade honom något intresse. Han hade legat sjuk i trettioåttio år utan att någon hjälpt honom. Men nu när han blivit frisk och kom och bar sin säng blev han genast uppmärksam och hälsad med orden: *"Det är inte tillåtet..."* Hans liggunderlag ansågs för tung börda att bära och för stort arbete för att det skulle vara tillåtet på sabbaten. Ni hör vilken skillnad det var på Jesu sabbatsfirande och judarnas. Sabbat betyder rätt och slätt "vila". Jesus befriade mannen från hans sjukdom och hans tunga lidande som han burit i trettioåttio år. Jesus gav honom vila i förtröstan på att han hade en Hjälpare som var hjärtligt god och hade gudomlig makt. Men judarna fokuserade på liggunderlaget och la bördan av människobud på honom: *"Det är inte tillåtet..."*.

Judarna firade högtid, de firade sabbaten. Men de uppfattade inte med sina sinnen människors behov, bekymmer och lidande. De såg glansen i templet och hörde lovsången men de såg inte lidandet och hörde inte klagosången som steg upp vid Betesdadammen. Men Jesus hörde och det var dit han styrde sina steg. Judarna uppfattade inte heller med sina sinnen Guds verk när mannen som varit sjuk i trettioåttio år tog sin säng och gick. Judarna levde i sin egen avskärmade värld med traditioner, lagar, tempel, högtider och fester. Men de var blinda för människors behov och Guds gärningar.

Detta slags fariseism måste vi också akta oss för. Vi ska öva oss i att bli lyhörda för våra medmänniskors behov och deras bekymmer och lidande. Det innebär att vi både ska se och lyssna. Det förutsätter en iver och ett intresse att hjälpa med det man kan. Vi blir alla burna av Herren, men vi ska också bära varandras bördor. Vi måste också lära oss uppfatta Guds gärningar i evangeliet. Guds gärning i evangeliet är att han tar bort synd och det onda samvetet, ger tro och förtröstan på Jesus som vår gudomlige Hjälpare i all nöd. I evangeliet förlåter han oss alla våra synder, föder oss på nytt, helgar oss och ger oss frid med Gud - en framtid och ett hopp. Genom evangeliet upprättar han ett evigt förbund med oss och gör oss till sina barn och medborgare i sitt rike. Genom

evangeliet får vi gemenskap med Gud. Evangeliet innehåller säkra löften som håller att leva och dö på, exempelvis: *"Kasta alla era bekymmer på honom ty han har omsorg om er"*, och *"den som tror på mig ska leva om han än dör"*. När vi fått upp våra ögon för Herrens underbara gärningar då kan vi ge till andra av den tröst vi själva fått från Herren. Då kan vi möta människor i deras bekymmer för att hjälpa. Vi ska inte gå förbi.

Jag tror att det finns en risk att vi sluter oss inne i vår egen värld där vi har nog med oss själva. Vi kanske gör oss så upptagna med teologiska debatter, mailväxlingar, möten och konferenser att det blir vår huvudsakliga aktivitet som kristna och glömmar bort de ord i Skriften som ständigt återkommer: att vi ska ta oss an de utsatta i deras nöd, främlingen, änkan, den faderlöse, sjuke eller svage i tron - en tynande veke. Låt oss ha Jesus till förebild som lämnade glansen i templet och gick till de nödställda vid Betesdadammen. Hebreerbrevets författare skriver: *Glöm inte att göra gott och dela med er, ty sådana offer har Gud behag till.* Det är en rätt gudsyrdkan att vi delar med oss till våra medmänniskor som behöver vår hjälp av allt det goda som Gud gett oss, både andliga gåvor och jordiska gåvor.

Syftet med den rena läran

Vi får aldrig glömma bort syftet med den rena läran som vi bekänner. Syftet är att människor ska få hjälp och tröst, få gemenskap med sin Frälsare och bli saliga. Vi får akta oss för en sådan framtoning att människor uppfattar det så att de ska bli hjälpta genom självhjälp, genom att läsa teologisk litteratur som vi sätter i deras händer. Vi kanske räcker dem en bok eller ger tips om en länk på nätet, men ger intryck av att vi själva är rätt ointresserade av att sätta oss in i deras bekymmer eller ägna vår tid till att lyssna och hjälpa. Vår lära kan då uppfattas som ett hinder eller ytterligare en börda som vi lägger på nedtyngda, som om de inte hade nog bekymmer utan även måste göra sin läsläxa. Ett vänligt ord kan betyda mer än en bok. Paulus skriver i Efesierbrevet: *"Försök säga det som är gott och blir till välsignelse där sådan behövs, så att det blir till glädje för dem som hör på.* Den sunnda saliggörande läran har inga brister, men det brister hos oss hur vi använder den gudomliga undervisningen och för den vidare till andra. Här måste vi först och främst be Gud om vishet och kunskap.

När mannen som blivit botad möttes med orden "det är inte till-låtet", hänvisade han till dens auktoritet som gjort honom frisk. *Han*

svarade dem: ”Den som gjorde mig frisk sade till mig: Ta din bädd och gå!” Då frågade de: ”Vem var det som sade åt dig att du skulle ta din bädd och gå?” De frågade vem det var som sagt detta, säkert för att anklaga honom för sabbatsbrott. Att de alls kom på en sådan tanke berodde på att de blundade för det under som skett inför dem. De uppfattade inte Guds uppenbara gärning med sina sinnen. Men han som hade blivit botad visste inte vem det var. Jesus hade nämligen dragit sig undan, eftersom det var mycket folk på platsen.

Senare träffade Jesus honom på tempelplatsen och sade till honom: ”Se, du har blivit frisk. Synda inte mer, så att inte något värre drabbar dig.” När Jesus senare träffade mannen styrkte han mannens tro. Mannen fick nu veta vem som botat honom och vem han skulle sätta sin tillit till. Han fick försäkran om att han var föremål för Guds godhet och hade blivit frisk. Han manades att stå fast i tron på Jesus så att han inte avföll och med ett syndfullt liv drog det eviga straffet över sig. Det är mycket värre än något kroppsligt lidande. Mannen var fri från straff och lidande och denna frihet skulle han hålla fast vid.

Mannen gick då till judarna och sade att det var Jesus som hade gjort honom frisk. Därför började judarna förfölja Jesus, eftersom han gjorde sådant på en sabbat. Men han sade till dem: ”Min Fader verkar ännu i denna stund. Så verkar även jag.” För första gången gör här Jesus anspråk på att vara Guds Son, en gudomlig person, alltså Messias. Öppet, klart och tydligt gjorde han anspråk på att vara ett med Fadern i gudomligt väsen. Därför verkar de ett och samma gudomliga verk. Liksom Fadern ständigt är verksam och uppehåller sin skapelse, gör gott, ger liv och mättar allt levande, så är också Jesus ständigt verksam i samma gudomliga gärning. Det var vad som drev honom från templets glans till de sjuka vid Betesda – för att bota och göra gott. Lika orimligt som det skulle vara att anklaga Fadern för sabbatsbrott för att han uppehåller vårt liv även på högtiderna, lika orimligt var det att anklaga Sonen för sabbatsbrott när han utförde samma gudomliga gärning.

Fariseerna såg Jesus som ett hot mot den rena läran

Men judarna hade inte förmåga att uppfatta den gudomliga gärningen fast de såg undret rakt framför sig med sina egna ögon. De var också oförmögna att ta emot den gudomliga undervisning Jesus gav. Därför heter det: *Då blev judarna ännu ivrigare att döda honom, eftersom han inte bara upphävde sabbaten utan också sade att Gud var hans Fader och*

gjorde sig själv lik Gud. Judarna hörde Jesu anspråk och de uppfattade honom helt riktigt. Jesus gjorde anspråk på att vara en gudomlig person. Men de tog inte emot hans ord fast han hade bekräftat sina ord med en gudomlig gärning. De erkände inte hans gudomliga verk utan uppfattade hans ord som en hädelse. De såg Jesus som ett hot mot lagen, den rena läran, och därför ville de döda honom.

Här börjar den öppna konflikt som kom att upptrappas till Jesu tragiska död på korset. Judarna menade sig ha den rätta läran och de ville försvara lagen mot alla angrepp och upplösande tendenser. De var beredda att försvara läran till varje pris. De var till och med beredda att döda för att försvara lagen som förbjöd mord. De fylldes av bitterhet och blev ivriga att döda den som bröt mot lagen, fast hela lagen kunde sammanfattas i ett ord: kärlek.

Jesus tar upp denna händelse längre fram, i det sjunde kapitlet. Han sa till judarna: *"Har inte Mose gett er lagen? Och ingen av er håller lagen. Varför vill ni döda mig?" Folket svarade: "Du är besatt. Vem vill döda dig?" Jesus sade: "En enda gärning gjorde jag, och ni blev alla häpna. Därför att Mose har gett er omskärelsen - egentligen kommer den inte från Mose utan från fäderna - så omskär ni en människa även på en sabbat. Om någon tar emot omskärelsen på sabbaten för att Mose lag inte skall upphävas, hur kan ni då vara förbittrade på mig, för att jag gjorde hela människan frisk på en sabbat? Döm inte efter skenet, utan fäll en rätt dom."* Här talar Jesus om undret vid Betesda och judarnas fiendskap. De menade sig ha fått lagen från Mose och ville försvara den till varje pris. De var till och med beredda till mord för den rätta läran. Därmed höll de inte själva lagen. Det är orimligt att försvara kärlekens och härlighetens lag med hat och mord. Hela Mose lag kan sammanfattas med ett ord: kärlek. *"Du ska älska Gud över allting och din nästa som dig själv."* Den lagen går inte att försvara med bitterhet och personangrepp, det är en orimlighet.

Fariseism också bland oss?

Denna slags fariseism måste vi också akta oss för. Gud har gett oss det klara evangeliet om nåd för Kristi skull. Evangeliet är ett glatt budskap, det är ett budskap om frid. Lagen om kärlek går hand i hand med det fridsamma evangeliet. Det glada budskapet helgar oss så att vi blir fridsamma, glada och fulla av all godhet i enlighet med lagen. Detta evangelium ska vi också försvara mot alla angrepp. Men var och en kan ju

förstå att det är orimligt att försvara detta glada och fridsamma budskap med ovänlighet, personangrepp, hårda och förolämpande ord.

Vi får se upp med oss själva så att vi inte med grinighet och ovänlighet försvarar det glada och goda evangeliet. Då är vi lika judarna som blev ivriga att döda för att försvara kärlekens lag. Petrus skriver i sitt första brev, det tredje kapitlet: *Herren Kristus skall ni hålla helig i era hjärtan. Var alltid beredda att svara var och en som begär att ni förklarar det hopp ni äger. Men låt det ske ödmjukt, med respekt och ett rent samvete, så att de som talar illa om er goda livsföring i Kristus får skämmas för sitt förtal. Ty det är bättre att lida för goda gärningar, om det skulle vara Guds vilja, än att lida för onda gärningar.* Vi måste alltid komma ihåg att vi blivit betrodda med Guds rena ord för att vinna människor, vinna tillbaka förlorade, hjälpa och trösta själar i nöd. I detta ord verkar den Allsmäktige än idag och utför sitt verk mitt i allt mänskligt elände, precis som han en gång genom sitt ord hjälpte och helade mannen som legat sjuk i trettioåttå år.

Jesu Bergspredikan I

av Egil Edvardsen

Saligprisningarna – Matt. 5:3-12

Inledning

Bergspredikan är det första av fem stora tal av Jesus som Matteus återger. De fem talen står i kap. 5-7, kap. 10, kap. 13, kap. 18 och kap. 24-25. Efter en inledning (5:1-2) kan innehållet i Bergspredikan indelas i tre huvudavsnitt:

1. Saligprisningar – 5:3-12
2. Etiska förmaningar – 5:13-20 och 6:1-7:23
3. Förhållandet mellan Jesu rätta tolkning av lagen och de judiska laglärnarnas tolkning – 5:21-48

Talet slutar med en kort liknelse som understryker hur viktigt det är att höra Guds ord och handla efter det (7:24-27). När Jesus avslutat sitt tal uttrycker folket sin förundran över den auktoritet som han förkunnar med (7:28-29).

Man har inte kunnat fastställa på vilket berg Jesus höll Bergspredikan. Det kan ha varit på höjderna längs den nordvästra stranden av Galileiska sjön. Liksom Mose fick lagen på ett berg (2 Mos. 19:3), utlade och tolkade Jesus denna lag på ett berg.

Syftet med Bergspredikan

Detta tal av Jesus har blivit kraftigt förvrängt och missförstått. Många kommentatorer har fäst sig vid att Jesus flera gånger säger: ”Ni har hört att det är sagt till fäderna... Jag säger er...” (5:21-22, 27-28, 33-34, 38-39, 43-44). Utifrån detta har de påstått att Jesus i Bergspredikan

framstår som en ny laggivare och att talet innehåller en ny lag. Men då är det viktigt att ha följande klart för sig:

1. Bergspredikan är inte ett tal i vilket Jesus kallar människor till omvändelse och tro. Talet är riktat till dem som redan har blivit troende lärjungar. I 5:1 sägs det uttryckligen: "... och hans *lärjungar* kom fram till honom". Bergspredikan inleds med saligprisningarna i 5:3-12 och det är bara de troende som med rätta kan kallas saliga. Flera gånger i talet säger Jesus till åhörarna att Gud är "er himmelske Far" (5:45,48; 6:32; 7:11) eller "din Far" (6:18). Och Jesus lär lärjungarna att be "Fader vår" (6:8ff). Det är bara troende Guds barn som kan kalla Gud för sin Far.

Det är möjligt att åtminstone några bland alla dem som följde Jesus och inte tillhörde hans lärjungar också hörde Bergspredikan (Matt. 4:25 och 5:1). Enligt Luk. 6:27 tilltalar Jesus alla som lyssnar på hans predikan: "Till er som lyssnar säger jag..."

2. I Bergspredikan ger inte Jesus befallningar som inte redan finns innefattade i Guds heliga lag. Men Jesus ger lagen en "ny" tolkning i förhållande till den förvrängning av lagen som de judiska lärarna efter hand hade utvecklat. Jesus gav lagen dess rätta, andliga tolkning. Fariseerna hade devalverat lagen så att den hade blivit möjlig att hålla, men Jesus visade att lagen var omöjlig att hålla för den syndiga människan (jämför 5:48). Fariseerna hade t.ex. omtolkat det 6:e budet så att det blev tillåtet att skilja sig från sin hustru om man bara såg till att ge henne ett skilsmässobrev. Jesus ger den rätta tolkningen av det 6:e budet när han säger att det är brott mot 6:e budet om man skiljer sig från sin hustru "av något annat skäl än otukt" (5:31-32). Samtidigt visar han att man bryter mot det 6:e budet inte bara genom att bryta äktenskapet utan också genom att se med begär på en annan kvinna (5:27-28).
3. De som hävdar att Jesus var en ny laggivare är oftast sådana som inte heller förstår andra delar av Jesu ord i Nya testamentet och som inte ser att det centrala i hela Jesu verksamhet var att förkunna evangeliet och själv lida och dö som alla syndares ställföreträdare, inte att förkunna lagen. De betraktar Jesus bara som en stor lärare med fläckfri moral som själv levde efter "den gyllene regeln" (7:12) och krävde att hans efterföljare skulle göra detsamma.

De åtta saligprisningarna

Bergspredikan inleds med åtta saligprisningar. Saligprisningarna är en förkunnelse av den salighet som de troende äger. Ordet "salig" betyder mer än bara "lycklig". Lycka är ett känslomässigt tillstånd som i vanligt språkbruk ofta hör ihop med yttre omständigheter. Den som är "salig" är den som genom tron äger alla de andliga välsignelser som Kristus har vunnit åt oss, dvs. syndernas förlåtelse, frid med Gud, hopp om evigt liv etc. Salighet är inte först och främst något man *känner* utan något man *äger*. En kristen är salig även om han kanske inte känner sig salig.

1. "Saliga är de som är fattiga i anden, dem tillhör himmelriket" (5:3)

Moderna teologer, som först och främst betraktar Jesus som en förkämpe för människors befrielse från jordiskt förtryck och fattigdom, vill helst läsa denna saligprisning så här: "Saliga är de fattiga, dem tillhör himmelriket." Men Jesus säger uttryckligen att här handlar det om dem som är fattiga "i anden". Här är det tal om en fattigdom som går mycket djupare än jordisk fattigdom. De som är fattiga i anden erkänner sin fattigdom inför Gud.

Det grekiska ordet som brukas här för "fattig" gäller dem som är så fattiga att de måste tigga. Det gäller inte bara dem som har lite för lite eller ganska mycket för lite. Det gäller dem som inte har någonting. Alla människor befinner sig i detta tiggeritillstånd inför Gud (jämför Rom. 3:23). Men bara de som är fattiga i anden är klara över det. Krossade av sin egen syndakänedom kan de bara tigga Gud om nåd och barmhärtighet. Ett annat ord för att vara fattig i anden är att vara *botfärdig*.

Den som är fattig i anden äger himmelriket, säger Jesus. Lagg märke till den väldiga kontrasten här! Å ena sidan är en troende så fattig att han bara kan tigga, å andra sidan äger han himmelriket med all dess härlighet och alla dess rika välsignelser: förlåtelse, tröst, glädje, hopp, styrka, frid osv.

Lagg också märke till att här är det tal om *nutid*. Jesus talar inte om något som de troende ska få i framtiden utan om något de äger här och nu. Se också Joh. 6:47 och Rom. 5:1-2.

2. "Saliga är de som sörjer, de ska bli tröstade" (5:4)

Denna saligprisning ska också förstås andligt. Jesus talar om samma personer som han just beskrivit som "fattiga i anden", dvs. de troende. Bi-

beln säger att de troende som äger himmelriket ”måste gå genom många lidanden för att komma in i Guds rike” (Apg. 14:22). Det finns därmed mycket som kan få en kristen att sörja. Inte minst sörjer en kristen över sin synd. Men en kristen sörjer också över alla motgångar och besvikelser, alla bekymmer och anfäktelser som drabbar honom i denna syndiga värld.

På grund av allt det som får en kristen att sörja klagat han för Gud och ber om att bli befriad. Jämför klagopsalmerna i Psaltaren (t.ex. Psalm 6, 10 och 13)! Gud hör de troendes bön, för Jesus säger att de som sörjer ska bli tröstade.

När ska en kristen bli tröstad? I Joh. 14:18 säger Jesus till apostlarna: ”Jag ska inte lämna er faderlösa, jag ska komma till er.” Sedan han hade uppstått från de döda och visat sig för apostlarna som den triumferande och uppståndne Herren, står det: ”Lärjungarna blev glada när de såg Herren” (Joh. 20:20). Det är inte alltid vi behöver vänta till den yttersta dagen, då det förvisso ska bli ett fullständigt slut på all sorg och gråt och plåga (Upp. 21:4), för att få uppleva glädje. Många gånger får vi tröst också här i livet.

På vilket sätt tröstar Gud oss? Den viktigaste trösten, nämligen vissheten om att våra synder är förlättna, ger Gud oss varje gång vi hör evangeliet i Ordet och sakramenten. Där förklarar Gud att våra synder är förlättna helt och fullt för Jesu Kristi skull. I alla andra sorger tröstar Gud oss med alla sina dyrbara löften i Ordet där han lovar oss sin kraft och hjälp så att vi kan hålla ut. Han får oss att lyfta våra huvuden och se fram emot det vi har att vänta på, så att vi med Paulus kan säga: ”Jag hävdar att den här tidens lidanden väger lätt i jämförelse med den härlighet som kommer att uppenbaras och bli vår” (Rom. 8:18).

3. ”Saliga är de ödmjuka, de ska ärva jorden” (5:5)

Här uttalar Jesus en saligprisning över dem som är ödmjuka, milda och tålmodiga. De är det motsatta till stolta, självsäkra och krävande, stridslystna och hämndgiriga. På nytt framhäver Jesus som något prisvärt en karaktär och en hållning som världen föraktar. Världsliga människor föraktar sådana som är milda och hänsynsfulla. I stället trampar de hänsynslöst på andra för att få det de önskar och ger alltid igen med samma mynt. Men en kristen vill likna sin Frälsare: ”När han blev smädad, smädade han inte igen, och när han led, hotade han inte utan överlämnade sin sak åt honom som dömer rättvist” (1 Petr. 2:23). Denna saligprisning finner vi också i Psalm 37:11. Hela denna psalm lär

oss något om hur vi ska vara mot vår nästa, och mot dem som gör oss illa. Se särskilt vers 1-9. Psalm 37 hjälper oss också att förstå vad Jesus menar när han säger att de ödmjuka ”ska ärva jorden”. Vanligtvis när vi tänker på oss själva som Guds arvingar, tänker vi på att vi ska ärva *himlen*. Och ett sådant hopp har en fast grund i Skriften (se Rom. 8:17). Men Kristi löfte här säger att vi ska betrakta oss som arvingar av *jorden*, och han talar inte om den nya jorden (Upp. 21:1) som är detsamma som himlen. På samma sätt som de troende i Israel (”de ödmjuka” – Psalm 37:11) fick löftet att de skulle ärva ”landet”, dvs. Kanaans land, ska de troende i Kristi rike ärva ”jorden”, denna jorden.

Hur ska vi förstå detta? För en kristen ser det ju oftast ut som det är tvärtom, nämligen att det är de högmodiga, de våldsamma och laglösa som har det bra här i världen materiellt sett och skaffar sig ära och berömmelse (jämför Psalm 73). Enligt Hebreerbrevet har Gud insatt sin Son ”till att ärva allting” (1:2) och lagt allt ”under hans fötter” (2:8). ”Allting” inkluderar allt som finns nu och allt som ska komma, dvs. allt i himlen och på jorden. De troende är ”Guds arvingar och Kristi medarvingar” (Rom. 8:17). Psalmisten säger att de fromma ”blir bevarade för evigt, men de ogudaktigas efterkommande blir utrotade. De rättfärdiga ska ärva landet och bo där för evigt” (Psalm 37:28-29).

4. ”Saliga är de som hungrar och törstar efter rättfärdighet, de ska bli mättade” (5:6)

Hunger och törst är uttryck för starkt, inträngande behov, i detta fall andligt behov. De som hungrar och törstar kan som regel inte själva stilla sitt behov. Annars hade de väl inte hungrat och törstat. Andra måste ge dem mat eller dryck. Här beskriver Jesus de troende som några som har ett starkt behov av rättfärdighet. Det behovet, säger han, ska de få uppfyllt, ”de ska bli mättade”.

Varken rättfärdighet hungrar och törstar de efter? Det kan inte vara deras egen rättfärdighet, för om de hade en egen rättfärdighet som håller måttet inför Gud behövde de inte hungra och törsta efter den. De hungrar och törstar efter den rättfärdighet som bara Gud kan ge. Om denna rättfärdighet skriver Paulus: Det är ”en rättfärdighet från Gud genom tro på Jesus Kristus, för alla som tror. Här finns ingen skillnad. Alla har syndat och saknar härligheten från Gud, och de står som rättfärdiga utan att ha förtjänat det, av hans nåd, därför att Kristus Jesus har friköpt dem” (Rom. 3:22-24).

”De ska bli mättade”, dvs. inte bara *en* gång utan om och om igen, varje dag. Eftersom en kristen syndar varje dag har han varje dag behov av Guds förlåtelse. Varje dag hungrar och törstar han alltså efter Guds rättfärdighet. Jesus lovar att detta behov ska bli uppfyllt varje dag. Varje dag vill Gud förlåta, inte bara delvis utan helt och fullt av bara nåd för Kristi skull. Se Klag. 3:22-23. Salig är den som varje dag blir mättad med den rättfärdighet som kommer från Gud. ”Salig är den som fått sin överträdelse förlåten, sin synd övertäckt” (Psalm 32:1).

5. ”Saliga är de barmhärtiga, de ska få barmhärtighet” (5:7)

De fyra första saligprisningarna (vers 3-6) handlar om en kristens förhållande till Gud, medan de tre följande (vers 7-9) handlar om en kristens förhållande till andra människor. Vi ska lägga märke till att också i denna saligprisning om barmhärtighet talar Jesus om de troende. De barmhärtiga är ”saliga” och det är, som vi sett tidigare, bara de troende som i ordets rätta betydelse är ”saliga”.

De troendes barmhärtighet är en frukt av att de själva har fått barmhärtighet från Gud. ”Vi älskar därför att han först har älskat oss” (1 Joh. 4:19).

Att vara ”barmhärtig” mot andra betyder att bry sig om andras nöd, motgångar och lidanden. Den som är barmhärtig både ser och gör något åt sin nästas nöd och lidanden (jämför den barmhärtige samariten, Luk. 10:25ff). Den som är barmhärtig ska få barmhärtighet, säger Jesus. Av vem? Givetvis av Gud. ”Som en far förbarmar sig över barnen, så förbarmar sig HERREN över dem som fruktar honom” (Psalm 103:13).

6. ”Saliga är de renhjärtade, de ska se Gud” (5:8)

Det första en kristen sannolikt tänker på när han hör detta är att om det bara är de som har rena hjärtan som ska få se Gud, då kommer varken han eller någon annan människa på den här jorden att någon gång få se Gud. För ingen av oss har rena hjärtan. I alla människor finns det syndiga tankar och lustar, både mot Gud och vår nästa. Även om det bara är en liten och kortvarig bitter och hatisk tanke mot vår nästa, är det nog för att inte kunna säga att vi har rena hjärtan.

Lägg märke till att denna saligprisning om att vara ren i hjärtat kommer mellan den som talar om de barmhärtiga (vers 7) och den som handlar om dem som skapar frid (vers 9). I bägge fallen rör det sig om vårt förhållningssätt till vår nästa. Därför handlar också denna saligprisning om vår hållning till varandra och hur vi uppför oss mot vår nästa.

Att vara ren i hjärtat är att vara som Natanael. Jesu sa om honom: ”Se, han är en verklig israelit. I honom finns inget svek” (Joh. 1:47). Den som är ren i hjärtat talar och handlar utan dolda motiv eller själviska intressen. Det du ser hos dem är det du får av dem och de säger det de menar. Det de lovar håller de. Rena händer och ett rent hjärta går hand i hand (Psalm 24:4).

Av naturen är våra hjärtan syndiga och orena. Därför behöver de hela tiden bli renade. Det är därför rätt när vi efter att ha hört Guds ord förkunnas ber den helige Ande: ”Skapa i mig, Gud, ett rent hjärta och ge mig på nytt en frimodig ande.” De som är rena i hjärtat ska se Gud. De kan träda fram inför honom i domen och de ska få bo i hans närhet i all evighet.¹

7. ”Saliga är de som skapar frid, de ska kallas Guds barn” (5:9)

Genom hela Nya testamentet blir Guds barn uppmanade att skapa frid både bland dem själva (Ef. 4:3, Rom. 14:19) och med andra människor (Hebr. 12:14). Det är naturligt för en kristen att älska och sträva efter frid. De vill likna honom som är deras Herre och som kallas ”Fridsfursten” (Jes. 9:6). Han har upprättat frid mellan människor och Gud och har gett oroliga själar frid (Ef. 2:14,16).

De som skapar frid vill ha sann frid. De som skapar frid är ”de ödmjuka” (vers 5). De vill inte hämnas. De återgäldar inte ont med ont. I stället vill de göra som Kristus gjorde då han bad för dem som korsfäste honom: ”Fader, förlåt dem, för de vet inte vad de gör” (Luk. 23:34).

De som skapar frid är inte heller passiva åskådare. Aktivt försöker de skapa frid där det råder fiendskap eller strid. De försöker gå emellan och medla.

Framför allt kan de som tillhör Guds rike vara med om att skapa frid genom att aktivt föra ut fridsbudskapet i världen, evangeliet om honom som har skapat frid mellan Gud och människor. ”Hur ljuvliga är inte glädjebudbärarens fotsteg när han kommer över bergen och förkunnar frid, bär fram goda nyheter (= evangeliet) och förkunnar frälsning” (Jes. 52:7).

Alla sådana fridskapare ska kallas ”Guds barn”. Gud kallar människor för sina barn, inte på grund av deras fridskapande gärningar utan endast genom tron på Jesus (Joh. 1:12, Gal. 3:26). Men när en kristen

---

¹ G.J. Albrecht/M.J. Albrecht, *Matthew* (The People's Bible), s. 66.

aktivt arbetar för att hålla frid med andra människor, är detta en frukt av hans tro på Kristus. Att Gud i sitt Ord kallar sådana fridskapare för "Guds barn" bör vara en stark motivation till att fortsätta med den fridskapande verksamheten.

8. "Saliga är de som blir förföljda för rättfärdighetens skull, dem tillhör himmelriket. Saliga är ni när människor hånar och förföljer er, ljuger och säger allt ont om er för min skull. Gläd er och jubla, för er lön är stor i himlen. På samma sätt förföljde man profeterna före er" (5:10-12)

Här prisar Jesus dem saliga som blir förföljda. Uttrycket "blir förföljda" i vers 10 innehåller en dubbel sanning. För det första är det tydligt att Jesus talar om dem som inte har flytt från förföljelsen utan som villigt har underkastat sig den. För det andra rör det sig om sådana som har stått fasta under förföljelsen och som har visat sig som sanna kristna martyrer. (Den ursprungliga betydelsen av det grekiska ordet "martyr" /på grekiska *mártys*/ är "vittne". Eftersom så många måste lida och dö på grund av sitt vittnesbörd om Kristus, gick ordet över till att beteckna alla dem som lider och dör för sin tros skull.)

Jesus uttalar inte denna saligprisning över alla människor som blir förföljda utan bara över dem som blir förföljda "för rättfärdighetens skull" (vers 10) och "för min skull" (vers 11). Det talas om samma rättfärdighet här som i vers 6, nämligen den rättfärdighet som Gud har tillräknat de troende genom tron på Kristus. Det är med andra ord de som blir förföljda på grund av sin tro på Kristus som det talas om här. De döljer inte sin tro. De bekänner den öppet med sin mun och med sitt liv.

Vad är orsaken till att de vantroende förföljer de kristna? Jesus säger: "Om världen hatar er ska ni veta att den har hatat mig innan den hatat er. Om ni vore av världen skulle världen älska er som sina egna. Men ni är inte av världen, utan jag har utvalt er och tagit er ut ur världen. Därför hatar världen er" (Joh. 15:18-19). Liksom de vantroende förföljde vår Herre, ska de också förfölja oss, för "tjänaren är inte förmer än sin herre" (Joh. 15:20). Därför ska vi inte vara förvånade över detta utan se det som ett tecken på att vi tillhör vår Herre Jesus (1 Joh. 3:13).

Av denna saligprisning är det mycket tydligt att detta att vara "salig" inte är detsamma som ett jordiskt lyckotillstånd. Men även om människor blir svårt förföljda, äger de himmelriket. Det betyder att de äger alla Kristi välsignelser. Allt det som tillhör honom tillhör också dem. I

jämförelse med himmelrikets välsignelser blir allt annat på jorden oviktigt. Därför är de som äger himmelriket villiga att lida motgång och förföljelse.

Mitt i livets många hårda strider och tunga motgångar är det till stor tröst för alla troende att veta: trots allt som vi måste lida här i världen är vi "saliga". Och även om vi måste utstå både hån och spe, lögn och förtal, kan vi vara glada och jubla, "för er lön är stor i himlen".

Profeten Jesajas bok — del 6 i en artikelserie

(forts. från *Biblicum* 3/10, s. 121-127)

Kapitel 22:1-25, Profetia om "Synernas dal" (Jerusalem)

Hur kommer det sig att denna profetia om Jerusalem samordnas med en serie domsprofetior mot Herrens och hans folks fiender (kap. 13-23)? Svaret är: Det är lika illa med den andliga klarsynen bland Jerusalems ledare och invånare som bland hednafolken. I samband med den assyriska ockupationen av Juda kommer avfallet och otron i Jerusalem tydligt fram. Man fortsätter i sina synder, vänder Herren och hans löften ryggen och förlitar sig i stället på mänskliga åtgärder: Räcker vårt vapenförråd (v. 8)? Har vi nog med vatten (v. 9)? Hur ska vi få tillräckligt med sten för att kunna förstärka muren (v. 10)?

Jerusalems invånare bryr sig inte om vad Herren har sagt genom Jesaja. De vill inte se vad som är orsaken till att Herren låter dem drabbas av den assyriska krigsmakten, "min vredes ris" (10:5): *"Ni ser inte upp till honom som har gjort detta, till honom som för länge sedan har bestämt det"* (v. 11). Profeten har ju redan tidigare profeterat om detta. *"HERRENS gärningar bryr de sig inte om, hans händers verk intresserar dem inte. Därför ska mitt folk föras bort i fångenskap, ty de saknar kunskap"* (5:12f). Otron leder till andlig blindhet och till sist till förhärdelse: *"Ni ska höra och höra men inte förstå, och ni ska se och se men inte begripa"* (6:9).

I den assyriska armén ingick soldater från Elam och Kir. *"Elam bär kogret, vagnkämpar och ryttare följer honom, Kir har blottat skölden, dina skönaste dalar fylls med vagnar, och ryttare har ställt upp sig vid porten"* (v. 6-7). Med dessa ord skildras hur nära Jerusalem är sin undergång. Folket borde nu ödmjuka sig inför Herren, ångra sin synd och vända om till HERREN Sebaot. Han kallar dem nu "till gråt och sorg" (v. 12). *"Men i stället ägnar ni er åt munterhet och glädje. Ni dödar oxar och slaktar får, ni äter kött och dricker vin och säger: 'Låt oss äta och dricka, för i morgon dör vi'"* (v. 13). Förhärdelsen har gått så långt att Jesaja måste

säga: "Vänd blicken bort ifrån mig, bittert måste jag gråta. Bemöda er inte att trösta mig över att dottern mitt folk har blivit förstörd" (v. 4). Herren har låtit honom se vad som ska ske med Jerusalem längre fram i tiden: "En dag av förvirring, nertrampning och bestörtning kommer från Herren, HERREN Sebaot, i Synernas dal, med nerbrutna murar och rop upp mot berget" (v. 5). Här ser Jesaja den framtida ödeläggelsen av Jerusalem både 587 f. Kr. och 70 e. Kr., en ödeläggelse som sköts på framtiden år 701 f.Kr. genom ett stort Herrens under (se 37:36-37).

Varför kallar Jesaja Jerusalem för "Synernas dal"? "Synerna" är namnet på Herrens profetior, eftersom profeternas förkunnelse inte är deras egna tankar utan "vad de skådat" (hebr. *chazón*), vad Herren har uppenbarat för dem (se Jesaja 1:1, Amos 1:1, Obadja 1:1, Mika 1:1, Nahum 1:1, Habackuk 1:1). "Jag har talat till profeterna, jag har givit dem många syner" (Hos. 12:10). Men varför står det "dal"? Jerusalem är ju byggt på två höjder, en lägre höjd (Davids stad) och norr därom det högre liggande tempelberget. Kan uttrycket dal ha att göra med den djupa dalgången (Kidrons dal) mellan dessa båda höjder och Oljeberget eller att Jerusalem omges av berg som är högre än staden (se Ps. 125:2)? En annan möjlig förklaring kan vara att eftersom folket inte låter sig upplysas av Guds ord, famlar de i andligt mörker som om de befann sig i en djup dal. I sitt andliga mörker larmar de och bullrar och gör sig glada, fastän Herrens dom står för dörren med förödelse, fångenskap och död (22:2-3). Avsnittet 22:1-14 avslutas med dessa allvarliga ord om förstockelsens följder: "HERREN Sebaot har uppenbarat detta i mina öron: Sannerligen, denna er missgärning ska inte bli försonad så länge ni lever, säger Herren, HERREN Sebaot."

Domen över Shebna och Eljakims höga ställning, 22:15-25

Här uttalas domen över Jerusalems främste minister och kungens närmaste man. Han är en skamfläck för sin herres hus (v. 18). Han ska ingalunda få en ärorik grav i Jerusalem så som han har planerat. I stället ska Herren avsätta honom från hans tjänst och deportera honom till ett fjärran land där han ska dö. Hans efterträdare ska bli Eljakim som likt en god Herrens tjänare ska ta sig an Jerusalems invånare och Juda hus som en far (v. 21).

Herren ska ge Eljakim "nyckeln till Davids hus". "När han öppnar ska ingen kunna stänga och när han stänger ska ingen kunna öppna" (v. 22). Eljakim liknas också vid "en stadig spik i en fast vägg" och vid "en

härlig tron i sin fars hus” (v. 23). Han blir till glädje och härlighet för hela sin familj. Men när Eljakims släkt överutnyttjar honom och hänger på honom ”all härlighet i hans fars hus, ättlingarna och avkomlingarna” (v. 24), då ”*ska spiken som var inslagen i den fasta väggen tas bort, huggas av och falla ner, och bördan som hängde på den ska förstöras. Så har HERREN talat*” (v. 25). ”Förödelse är beslutad” (10:22-23). Jämför profetian i Daniels bok: ”*Staden och helgedomen ska förstöras... Förstörelse är fast besluten*” (Dan. 9:26).

Kapitel 23:1-18, Profetia om Tyrus

Denna profetia är en klagosång (v. 1-14) som följs av en prosaepilog (v. 15-18). Fenicien, kustlandet norr om Israel med de mäktiga hamn- och handelsstäderna Tyrus och Sidon, dominerade med sin handel och sitt kolonialvälde hela Medelhavet. Den välbefästa hamnstaden Tyrus hade kolonier inte bara på det närliggande Cypern utan ända bort till Karthago på Afrikas nordkust (nuvarande Tunisien) och ända till Tarshish som betraktades som den kända världens västligaste utpost. Tarshish syftar sannolikt på Tartessos vid mynningen av Guadalquivir på Spaniens sydvästkust.

De tio profetiorna i kap. 13-23 inleds och avslutas med två stormakters undergång. Den första handlar om den starka assyrisk-babyloniska världsmaktens undergång. Den sista handlar om det dominerande feniciska handelsimperiets sammanbrott.

När Tarshish-skeppen är på väg tillbaka till Fenicien och Tyrus, nås de av budskapet om Tyrus undergång och uppmanas att stämma upp en klagosång. ”*Jämra er!*” (v. 1). Samma uppmaning upprepas i klagosångens mitt: ”*Dra bort till Tarshish och jämra er, ni kustlandets invånare*” (v. 6), och på nytt i klagosångens slutvers: ”*Jämra er, ni Tarshish-skepp, ty er befästning är förstörd*” (v. 14). Med ”*kitteernas land*” (v. 1) menas Cypern, sista hamnen före handelsfartygens återkomst till Tyrus. Nu blir det slut med den blomstrande handeln. Nu ska Tyrus köpmän som var furstar och stormän (v. 8) inte längre kunna utsuga och förtrycka Tarshish. ”*Du dotter Tarshish, du bär ingen boja mer*” (v. 10). Tyrus undergång får också katastrofala följder för handelspartnern Egypten: ”*När ryktet kommer till Egypten, bävar man vid nyheterna om Tyrus*” (v. 5).

Domen över den glada och blomstrande staden Tyrus är ingen tillfällighet (v. 7ff). ”*HERREN Sebaot har beslutat det för att slå ner all stolt härlighet och ödmjuka alla stormän på jorden*” (v. 9). Ödeläggelsen av

”Kanaans fästen” sker enligt Herrens vilja: ”*HERREN befallde att Kanaans fästen skulle ödeläggas*” (v. 11).

Vers 13 är viktig i sammanhanget. Den har ofta missförståtts (se 1917 års feltolkning och Bibel 2000 som inte ens översätter den). Efter Assurkungen Sargons död 705 försökte Tyrus tillsammans med många stater i Palestina, bl.a. Juda, befria sig från det assyriska oket, samtidigt som kaldeerna med hjälp av bl.a. Elam gjorde detsamma i öster. Men Sargons efterträdare Sanherib slog ner upproren, först i öster genom våldsamma härjningar i kaldeernas land och sedan i väster. Vad Jesaja vill säga med hänvisningen till hemsökelsen i kaldeernas land (södra Babylonien) är att det ska gå lika illa för Tyrus och det feniciska kustlandet. Assyrierna med Sanherib i spetsen ”*rev ner palatsen i landet* (kaldeernas land) *och förvandlade det till en grushög*” (v. 13).

Klagosången avslutas med ett prosavsnitt (v. 15-18) som profeterar om att Tyrus ska ligga glömt i 70 år utan att kunna bedriva sin handel. Så var också fallet c. 700-630. Men när Assurs grepp över Palestina upphörde c. 630, kunde Tyrus återuppta sin handel med kungarikena i den vida världen, vilket profeten också förutsäger. Men då kommer Tyrus inte längre vara en härskande stormakt utan tvingas underordna sig och tjäna andra likt en sköka. Profeten liknar Tyrus framtid vid en skökas kontakter och handelsinkomsterna vid skökolön.

I vers 16 återfinns en visa om en bortglömd sköka, enligt profeten en passande beskrivning av Tyrus. Men Tyrus inkomster ska i framtiden inte bara läggas på hög för Tyrus egen räkning utan komma ”dem som bor inför HERRENS ansikte” till godo (v. 18). När judarna återvände efter den babyloniska fångenskapen för att bygga upp sin stad och templet, drog de nytta av handeln med ”sidonierna och tyrierna” (Esra 3:7) och Persiens kung Koresh stödde dem generöst i uppbyggnadsarbetet. Gud är historiens herre. Han använder sig också av prostituerade nationer och gudlösa folk för att tjäna sina syften.

Sammanfattning om domsutsagorna i kap. 13-23

Innan vi går vidare till nästa sektion i Jesajaboken, kap. 24-27, kan det vara på sin plats att sammanfattningsvis lyfta fram några punkter:

- Kap. 13-23 innehåller tio domsutsagor som alla inleds med det hebreiska ordet *massá* som kan översättas med ”domsutsaga, tung utsaga, skuld och börda”. Talet *tio* betecknar fullständighet. Guds dom inbegriper alla fiender mot HERREN och hans sanna folk.

- HERREN är historiens Gud. Han råder inte bara över Jerusalems öde utan över alla folk.
- HERREN ”ska straffa världen för dess ondska”. Han ”ska göra slut på de stoltas övermod och slå ner tyrannernas högmod” (13:11). Därför upprepas orden ”Jämra er!” (se 13:6; 14:31; 23:1,6,14).
- Tre gånger ger Jesaja uttryck för sina personliga känslor inför HERRENS dom: 1) Med anledning av domen över Moab: ”Mitt hjärta sörjer över Moab” (15:5). 2) Men anledning av domen över kaldeerna och Babel: ”Mina höfter är fulla av smärta, ångest har gripit mig... Mitt hjärta är utom sig, bävan överväldigar mig” (21:3f). 3) Med anledning av domen över Jerusalem: ”Vänd blicken bort ifrån mig, bittert måste jag gråta. Ansträng er inte att trösta mig med anledning av dottern mitt folks fördärv” (22:4).
- Domen över Jerusalem orsakades av att Guds utvalda folk vände Gud ryggen och förtröstade på sina egna ansträngningar: ”Ni ser inte upp till honom som har gjort detta, till honom som för länge sedan har bestämt det” (22:11).
- Domsutsagorna betonar Guds rättvisa. HERREN straffar folken för deras brottslighet. Han sitter inte i himlen oberörd av ondskan i världen, folkens upproriskhet och synder. Det kommer en räkenskapsdag.
- I domsutsagorna lyser också Guds oförtjänta nåd fram, Herrens frälsningslöften som skapar tro och sann gudsgemenskap också bland hednafolk (19:19-25). ”På den dagen ska Israel vara den tredje vid sidan av Egypten och Assyrien, en välsignelse mitt på jorden” (19:24). ”HERREN Sebaot ska välsigna dem” (19:25). Också ”det starka och segerrika folket”, människor från Nubien, ska en dag komma till tro och tjäna HERREN Sebaot (18:7).

GUDS SLUTLIGA DOM OCH SEGER (KAP. 24-27)

Kapitel 24:1-23, Herrens slutliga dom och hans eviga härlighetsrike

Detta kapitel inleder ett avsnitt i Jesajaboken (kap. 24- 27) som riktar våra blickar mot tidens slut och den slutliga domen över världen. I föregående kapitel (kap. 13-23) handlade det om domen över olika fientliga hednafolk runt om Jerusalem och Juda. Dessa domar var en påminnelse om och en slags introduktion till den slutliga domen vid tidens slut över

den här världen. Nu öppnar Herren dörren till evigheten och låter oss se långt in i framtiden. Dessa kapitel (24-27) ger oss rik tröst och hopp, en lämplig avslutning på föregående avsnitt (kap. 13-23).

Med ordet "Se!" inleder Jesaja detta avsnitt och lyssnarna till profetens ord får nu se in i framtiden och den slutliga katastrofen för den här världen på dess sista dag, domedagen. Världen som vi känner den ska få ett slut. Herren ska döma de otroende och sända dem bort från sin gemenskap för evigt, men hans eget folk, de troende, ska han ta till sig för att de ska leva med honom för evigt *i härlighet*. Det sista ordet i kapitel 24 är just "härlighet" (v. 23). Månen och solen, som många hednafolk dyrkade som gudar, ska då skämmas och HERREN Sebaot ensam vara kung. Jämför med vad Johannes såg: "*Staden (det nya Jerusalem) behöver inte ljus från sol eller måne, ty Guds härlighet lyser upp den, och dess ljus är Lammet*" (Upp. 21:23).

Jesus påminde sina lärjungar vid slutet av sin frälsningsgärning här på jorden att krig och katastrofer måste komma före världens sista dag: "*Ni kommer att höra stridslarm och rykten om krig. Se då till att ni inte blir skrämnda. Ty detta måste hända, men därmed har slutet ännu inte kommit*" (Matt. 24:6). "Varje olycka påminner oss om Herren Sebaots makt. Varje katastrof understryker hur små, maktlösa och obetydliga människor är i jämförelse med universums allsmäktige Gud. Och slutligen, alla svårigheter pekar fram emot den stora finalen – Herrens återkomst till slutlig dom" (J. Braun, *Isaiah 1-39*, NPH 2000, s. 240f).

"Se, HERREN tömmer jorden och ödelägger den. Han omvälver dess yta och skingrar dess invånare" (v. 1). Domen är universell. Den drabbar jorden och dess invånares ondskas, högmod och otro. Herren ska förstöra hela jorden. Skriften talar om och om igen om denna slutliga och fullständiga dom. Den är inte begränsad till en kategori människor. "*Det går prästen som folket, husbonden som tjänaren, husmodern som tjänarinnan, säljaren som köparen, låntagaren som långivaren, den skuldsatte som borgensmannen. Jorden blir helt utplundrad och fullständigt ödelagd. Ty detta är vad HERREN har talat*" (v. 2-3).

Samme Herre som i begynnelsen genom sitt ord fick världen att bli till, han har också för syndens skull beslutat att den ska upphöra att finnas till. Ingen människa kan ändra hans beslut. Även om många väljer att strunta i den sista dagens ankomst, står Herrens ord fast. Petrus påminner oss: "*De himlar och den jord som nu finns har i kraft av samma ord blivit sparade åt eld och förvaras till den dag då de ogudaktiga ska dömas*

och bli fördömda. Herren dröjer inte med att uppfylla sitt löfte, så som en del menar. Nej, han har tålmod med er, eftersom han inte vill att någon ska gå förlorad utan att alla ska få tid att omvända sig” (2 Petr.3:7,9).

Varför sörjer jorden och tynar bort, varför försmäktar världen med dess stolta folk (v. 4)? Verserna 5 och 6 ger svaret: Jordens invånare har 1) ”överträtt Guds undervisning”, 2) ”kränkt lagarna” och 3) ”brutit det eviga förbundet”. Guds underbara skapelse ”har blivit orenad”. ”Därför förtär en förbannelse jorden, de som bor på den måste straffas för sin skuld.” Gud har skrivit sin moraliska lag i människans hjärta. När människor handlar i strid med denna inre lag, går de emot den naturliga Guds-kunskapen och är utan ursäkt. De förtjänar straff och de vet om det, även om de försöker undkomma det. Paulus skriver: ”Ända från världens skapelse ses och uppfattas Guds osynliga egenskaper, hans eviga makt och gudomliga natur genom de verk som han har skapat. Därför är de utan ursäkt” (Rom. 1:20).

I verserna 7-13 ger Jesaja exempel på hur det som världen har att erbjuda av glädje får ett slut: vinstocken tynar bort, de gladas sorl upphör, rusdrycken är bitter, staden ligger öde, jordens fröjd har flytt. Guds dom är så grundlig att inget av värde blir kvar. Likväl återstår en rest: ”några få är kvar” (v. 6). Om denna rest talar Jesaja ofta. I 6:13 heter det: När bara en tiondel är kvar av Israel, ska också den tiondelen ödeläggas så att bara en stubbe blir kvar, och den stubben ska vara en helig säd.” I 10:22 står det: ”Om än ditt folk, Israel, vore som havets sand, så ska bara en kvarleva av det vända om. Förödelse är beslutad.”

Den lilla kvarlevan som världen betraktat som värdelös blir bevarad av Herren. Profeten uppmanar dem att se bortom domen till härligheten som ligger framför dem. En sådan kunskap gör att ”de höjer sin röst och ropar av fröjd” (v. 14). Jesaja begränsar inte dessa röster till det egna folket, judarna. Både i väster (”från havet”), ”i öster”, ”i havsländerna” och ”från jordens ände” ska man jubla över Herrens höghet, lovprisa honom, hans undervisning och gärningar (= hans namn) och ge äran åt den Rättfärdige (= Messias): ”Från havet jublar de högt över HERRENS höghet. Ära därför HERREN i öster, ära i havsländerna HERRENS, Israels Guds, namn. Från jordens ände hör vi lovsånger: Ära till den Rättfärdige!” (v. 14b-16a).

När Jesaja tänker på den ondska och det elände som ska drabba jordens invånare utbrister han: ”Jag arme, jag arme, ve mig!” (v. 16). Lika lite som Herren finner någon glädje i den ogudaktiges död utan vill ”att

han vänder om från sin väg och får leva” (Hes. 18:23), så vill inte profeten syndarnas död utan att de vänder om till Herren. Syndens följd är fruktansvärda: Jordens invånare drabbas av förräderi, skräck, fallgropar och snaror (v. 16-18). Slutligen ska hela jorden gå under: *”Fönstren i höjden öppnas och jordens grundvalar skakar. Jorden brister, ja, den brister. Jorden rämningar, ja, den ämnar. Jorden vacklar, ja, den vacklar. Jorden raglar som en drucken. Den svajar fram och tillbaka som en vakthydda i trädets topp. Dess missgärning vilar tung på den. Den ska falla och inte mer resa sig”* (v. 18b-20).

Domen är slutgiltig och gäller inte bara jorden utan alla makter, också den osynliga *”höjdens här uppe i höjden”* (v.21-22). De onda andarna, Satan och hans agenter, ska få erfara Guds dom lika visst som världens syndare. I Uppenbarelseboken, som gång på gång anknyter till Jesaja 24-27, heter det: *”Djävulen som hade bedragit dem kastades i sjön av eld och svavel, där också vilddjuret och den falske profeten är... Och jag såg en ny himmel och en ny jord. Ty den första himlen och den första jorden hade försvunnit”* (Upp. 20:10; 21:1). I och med denna slutdom kan Herren Sebaots eviga härlighetsrike framträda: *”Då ska månen blygas och solen skämmas, ty HERREN Sebaot ska då vara konung på Sions berg och i Jerusalem och inför sina äldste, i härlighet”* (v. 23). Sions berg och Jerusalem är inte fysiska platser på den jord som försvunnit utan syftar på det nya Jerusalem. Jesaja har mycket att säga om detta nya Jerusalem längre fram i sin bok. Johannes fick i en syn se *”den heliga staden Jerusalem som kom ner från himlen, från Gud, och som ägde Guds härlighet”* (Upp. 21:10) och han beskriver den i följande verser (Upp. 21:11-27). När Jesaja skriver *”inför sina äldste”* syftar han uppenbarligen på *de tjugofyra äldste som gång på gång omnämns i Uppenbarelseboken* (se Upp. 4:4,10; 5:8,11,14; 11:16; 14:3; 19:4). Johannes såg dem sitta på troner runt HERRENS tron och de tillbad Gud och Lammet, *”klädda i vita kläder och med kronor av guld på huvudet”*.

(Fortsättning följer)

Frågor och svar

Finns det flera himlar?

Fråga: I den bibelkurs jag går läser vi för närvarande Hebreerbrevet. Där talas det om himlarna precis som från Moseböckerna och framåt. Vad är detta? Finns det flera himlar eller är pluralisen bara en förstärkning av singularformen? Någon trodde att Himmelen var uppbyggd som templet med tre "nivåer". Vad är sjunde himlen och var omtalas den?

Svar: Hebreiskans ord för himlen är ett ord i pluralis. Det är en förstärkning eller en *pluralis majestatis*. Himlen är nämligen mer än atmosfären, skyarna över oss och himmelsoceanen däröver. Grekiskan översätter hebreiskans "himlarna" med singularis "himlen". Termen "tredje himlen" (2 Kor. 12:2) används om "paradiset" (vers 4), den fullkomliga gemenskapen med Gud bortom den atmosfäriska himlen och bortom den yttre rymdens himmel och himlakroppar. Därför kan det heta i Hebr. 4:14 att Jesus har stigit upp "genom himlarna". När Paulus skriver i 2 Kor. 5:8 att han vill vara "hemma hos Herren", menar han samma sak som paradiset eller tredje himlen. Talet tre står också för Gud, dvs. att vara hos Gud i himlen, i paradiset. Som synonym till att "vara hemma hos Herren" skriver Paulus i Fil. 1:23 att "vara hos Kristus".

Enligt både Gamla och Nya testamentet är det nuvarande fysiska universum inte evigt utan ska gå under och ersättas av "en ny himmel och en ny jord" (Jes. 65:17; 66:22; 2 Petr. 3:10-13; Upp. 21:1). Tanken på sju himlar är en rabbinisk tanke som inte finns i Bibeln. Uttrycket "sjunde himlen" myntades av den grekiske filosofen Aristoteles, men att det skulle finnas sju himlar är en mytologisk tanke som är äldre än Aristoteles. I Bibeln kan ordet "himlen" vara synonymt både med Gud ("Far, jag har syndat mot himlen", Luk. 15:21) och med evigt liv, den stora och oförtjänta gåvan från Gud genom Jesus Kristus. "Den som tror på mig *har* evigt liv och kommer inte under någon dom utan har övergått från döden till Livet."

Hur går det på domedagen för dem som levde före Kristi födelse?

Fråga: Vad händer på den yttersta dagen med alla dem som levde före Kristi födelse och således inte kunde tro på Kristus för att komma till himlen? Mormonerna tror sig ha en förklaring och har gjort ett otroligt arbete med att samla in namnen på människorna som levte - t.ex. mikrofilmata våra kyrkböcker till ett ofantligt "släktforskningsregister".

*Svar: Det är samma väg till himlen och samma tro i GT och NT. Före Frälsarens ankomst trodde man på den Frälsare som var utlovad, *den Frälsare som skulle komma*. Efter Frälsarens ankomst vittnar NT tydligt om att löftena har uppfyllts, man tror på *den Frälsare som har kommit* som uppfyllelsen av GTs löften. Därför läser vi i Matteusevangeliet gång på gång om Jesus: "Allt detta skedde för att det skulle uppfyllas som Herren hade sagt genom profeten" (1:22, se också 2:15; 2:23; 4:14; 8:17; 21:4). I skarven mellan de båda förbunden möter vi den troende juden Simeon som "väntade på Israels tröst", dvs. den utlovade Frälsaren. Han fick se löftets uppfyllelse: "Av den helige Ande hade han fått den uppenbarelsen att han inte skulle se döden förrän han hade sett Herrens Smorde." Nu tog han det endast 40 dagar gamla barnet Jesus i sina armar, prisade Gud och sa: "Herre, nu låter du din tjänare sluta sina dagar i frid, så som du har lovat. Ty **mina ögon har sett din frälsning**, som du har berett att skådas av alla folk, ett ljus som ska uppenbaras för hedningarna och en härlighet för ditt folk Israel." Läs Luk. 2:25-32!*

Efter det att jag skrivit detta svar har jag läst den nyutkomna boken *One God – Two Covenants?* av Lyle W. Lange (ingår i *Bible Discovery Series*, Northwestern Publishing House, Milwaukee, Wis. 2010). Tionde kapitlet "How people were saved in Old Testament times" ger ett utförligare svar på din fråga. Denna bok kan verkligen rekommenderas. Den är skriven för lekmän på lättfattlig engelska (det gäller för övrigt hela serien) och kostar utan rabatt endast 16 dollar (porto tillkommer).

Om man abonnerar på hela serien får man omedelbart de första tre böckerna (förutom den ovan nämnda en bok om "Användningen av arkeologin vid studiet av Bibeln" och en om "Hjälpmedel vid läsningen och tolkningen av Skriften"). Sedan utkommer två böcker varje år fr.o.m. nästa år tills hela serien på 15 böcker är komplett. Kommande böcker handlar bl.a. om "Vad såg profeterna?", "Bibliska huvudord", "Praktisk bibelgeografi", "Dateringar och släktregister", "Fariseer och saducceer". "Från Malaki till

Matteus”. Genom att abonnera på hela serien får man 25% rabatt på varje bok. Hur beställer man då en bok eller hela serien? Enklast är att skriva till Mark Buske, Marketing Director för NPH. Hans e-mailadress är buskem@nph.wels.net (hans telefonnummer 001-414-615-5727).

Varför skrev Jesus på marken?

Fråga: Jag vet att man inte ska spekulera om det som Bibeln inte har låtit oss veta. Men ändå har jag länge undrat: Varför skrev inte Jesus någon bok och varför skrev han på marken? I Johannes 8:6 och 8 står det att han ”böjde sig ner och skrev med fingret på marken”.

Svar: Till ”de sjuttio” som efter sitt uppdrag glada kom tillbaka till Jesus och berättade: ”Herre, till och med de onda andarna lyder oss i ditt namn”, sa Jesus: ”Gläd er inte så mycket över att andarna lyder er som över att era namn är skrivna i himlen” (Luk. 10:20). I Jeremia 17:13 står: ”De som avfaller från mig liknar en skrift i sanden.” Jag tror att detta sistnämnda bibelställe kan förklara varför Jesus skrev de självrättfärdigas namn på marken. De troende har sina namn skrivna i himlen, de som tar avstånd från Herren har sina namn skrivna på jorden. Antitesen mellan Lukasstället och Jeremiasället blir ännu tydligare om Jeremia 17:13 översätts mera ordagrant, nämligen så här: ”De som tar avstånd från mig blir skrivna på marken (jorden).” Antingen har vi våra namn skrivna i himlen eller på jorden, antingen tror vi på Jesus och tar emot hans syndaförlåtelse för oss syndare eller tar vi avstånd från honom och hans förlåtelse.

De skriftlärda och fariseerna ville enligt Johannes 8:2-11 att Jesus skulle döma äktenskapsbryterskan till döden och de var beredda att stena henne. Nu ville de snärja Jesus ”och ha något att anklaga honom för” (v. 6). ”I lagen har Mose befallt oss att stena sådana. Vad säger då du?” (v. 5). Jesus svarade med att böja sig ner och skriva med fingret på marken. Därmed påminde han de skriftlärda om Skriftens ord i Jeremia: ”De som tar avstånd från mig blir skrivna på marken. De har övergett HERREN, källan med det levande vattnet.” Med andra ord hade de förtjänat att dömas till döden lika mycket som äktenskapsbryterskan, ”för syndens lön är döden” (Rom. 6:23). ”Den som är utan synd må kasta första stenen.” När han sagt det böjde han sig ner på nytt och skrev på marken. Det betydde: Ni är syndare. Ni har övergett er enda räddning, HERREN, ”källan med det levande vattnet”. Ni anser er inte behöva syndernas förlåtelse som likt friskt, rinnande vatten ger döende nytt liv.

”Salig är den som fått sin överträdelse förlåten, sin synd övertäckt. Salig är den människa som HERREN ej tillräknar synd”, skriver David (Ps. 32:1). Den saligheten genom syndernas förlåtelse överräckte nu Jesus till äktenskapsbryterskan. De skriftlärda och fariseerna behövde inte den och hade inget evangelium till synderskan, bara lagens dom. ”Jag har inte kommit för att kalla (själv)rättfärdiga utan syndare”, sa Jesus vid ett annat tillfälle. Nu säger han till äktenskapsbryterskan, sedan de skriftlärda och fariseernas inkompetens att döma blivit avslöjad och de gått därifrån: *”Inte heller jag dömer dig. Gå, och synda inte mer!”* Så talar den ende syndfria som ställföreträdande tar lagens dom på sig. Inför syndaförlåtelsens oförtjänta gåva utropade profeten Mika: *”Vem är en Gud som du, som förlåter missgärning!”* (Mika 7:18). I detta utrop kunde nu synderskan instämma. I stället för dödens förfärliga dryck hade hon fått dricka ur ”källan med det levande vattnet”.

Men varför skrev inte Jesus någon bok? Jag tror svaret är: Hans bok fanns redan. Faderns ord, dvs. den heliga Skrift, var samtidigt hans och den helige Andes ord. Gud den treenige är ytterst författaren till Lagen, Profeterna och Skrifterna, dvs. Gamla testamentet. Jesus vet in i minsta detalj vad dessa heliga skrifter handlar om och hänvisar därför gång på gång till vad han redan har skrivit. Han kom för att uppfylla vad han lovat, vad som redan stod skrivet. När han vandrade med Emauslärjungarna behövde han därför inte skriva något nytt som förklarade vad som skett, utan han kunde hänvisa till det som redan var skrivet: ”Han började med Mose och alla profeterna och förklarade för dem vad som var sagt om honom i alla Skrifterna” (Luk. 24:27). I Nasarets synagoga sa han: ”Idag har detta skriftställe gått i uppfyllelse inför er som lyssnar” (Luk. 4:21). Angående Judas Iskariot säger han: ”Jag vet vilka jag har utvalt, men Skriften ska fullbordas: Den som åt mitt bröd lyfte sin häl mot mig. Jag säger detta till er redan nu, innan det sker, för att ni ska tro, när det har skett, att jag är JAG ÄR” (Joh. 13:18-19). Att Jesus står bakom Skriftens ord framgår också av Ps. 40:8: ”Därför säger jag, ’Se, jag kommer, i bokrullen står det skrivet om mig.’”

Angående apostlarnas vittnesbörd om uppfyllelsen (= Nya testamentet) säger Jesus: ”Den som lyssnar till er lyssnar till mig, och den som förkastar er förkastar mig” (Luk. 10:16). Det apostlarna och deras medhjälpare har skrivit är ”Jesu vittnesbörd”, Guds ord. Bibeln är Herrens ord, Herrens skrift.

SE

Utblick över samtiden

Tro inte bara i kyrkan

I augusti firades Världspingstkonferensen i Stockholm. Det var 55 år sedan man senast firade den här. Under de åren har stora förändringar ägt rum med bl.a. minskat inflytande och en försvagad rörelse. Chefredaktören på *Dagen* efterlyste 10/08/20 en genomgående analys av orsaken. Enligt artikeln var förhållandet ett annat vid förra konferenstillfället. Då var pingströrelsen stark med stort inflytande. Men det var då, i mitten av 50-talet, som ett trendbrott ägde rum. Tillväxten stannade av och förbyttes i sin motsats. Pingstforskaren Ulrik Josefsson har kommit fram till att det är ”en pågående och successiv inre sekularisering, där trons betydelse för livet utanför kyrkan krymper och evangeliet inte längre ses som något som får konsekvenser för hela tillvaron”. Enligt redaktören gäller det inte endast pingströrelsen, utan ”med lite olika förtecken märkbart i hela svenska kristenheten. På det individuella planet handlar det om saker som livsstilsval och konsumtionsmönster, där viljan att bete sig som folk gör mest och inte uppfattas som avvikande tycks ha tagit över ambitionen att vara salt och ljus.”

Det är klokt att göra en analys av detta allvarliga tillstånd. Josefsson hade redan kommit fram till att det var en pågående process inom kyrkan, t.o.m. en sekulariseringsprocess, alltså ett förvärldsligande av kyrkan. Redaktören fruktade att detta allvarliga tillstånd drabbat hela den svenska kristenheten. Är det sant, så är det ett förfärligt tillstånd över den kristenhet som ska förkunna ett gudomligt budskap för sin samtid. Redan Josefssons analys måste skaka om hela pingstkyrkan och, enligt redaktörens slutsats, inte bara pingströrelsens folk utan alla som arbetar inom kyrkor och samfund.

Bibeln varnar för världslikställighet och sömnaktighet, varningar som man måste ta på stort allvar. Borde inte analysen börja med frågan: Vilken uppgift har kyrkan egentligen? Ska kyrkan syssla med politik?

Ska man ägna sig åt klimatfrågan? Är det sociala arbetet det primära? Är omsorgen om denna planet viktigare än omsorgen om människosjälar? Är budskapet från världens forskare viktigare för kyrkan än Bibelns budskap? Och vem kan och vem vill ge svar?

Vi människor är sekulariserade från början, det behöver vi inte lära oss. Kyrkans budskap däremot ska bryta den sekulariserade människans kortsynthet och girighet och istället vända blicken mot den evighet som väntar oss alla på den andra sidan. Jesu säger: ”Vad hjälper det en människa om hon vinner hela världen men förlorar sin själ”? Därför måste sekulariseringstrenden brytas, inne i människohjärtat. Där måste födas ett nytt liv, inte bara en ny livsstil, eller ett nytt konsumtionsmönster, utan ett andligt liv. Andligt liv skapat av evangelium om syndernas förlåtelse i Kristi blod. Inte bara en *ambition* att vara salt och ljus, utan i sanning *vara* salt och ljus. Det gäller hela den kristenhet som håller på att helt tappa bort sin kallelse och uppgift.

Det mest bekymmersamma är inte en minskad besöksfrekvens och livsstil utan att kyrkan inte kan ge hjälp i trosfrågor. Vad hjälper det att ha ”ambitionen att vara salt och ljus” om man i verkligheten inte är det! ”Tro inte bara i kyrkan”, skrev redaktören. Men tänk om inte ens kyrkan har någon tro? Men det finns hjälp! ”Tron kommer av predikan” heter det, inte av politik eller underhållning, men av de heliga bibeltexterna. ”Kristet” budskap i light-version skapar varken tro eller kristendom.

Lättlurade kristna har skapat karismatiska Al Capones

Det har under en tid pågått en debatt om s.k. TV-predikanter oskäligt höga löner. I *Dagen* 10/09/01 skrev J Lee Grady som gästkrönikör. Han uttrycker sin förtvivlan över hur den karismatiska rörelsen låtit sig luras av dessa ”profeter” som manipulerar och styr med järnhand. Han gör t.o.m. liknelsen mellan TV-predikanterna och den berömda gangsterkungen Al Capones i Chicago på 20-talet. Al Capones kontrollerade livet i Chicago. Hela etablissemanget följde hans anvisningar och han fick öknamnet ”untouchable” (oåtkomlig), för ingen kunde komma åt honom. J Lee Grady säger sig hata jämförelsen mellan en Guds tjänare och en gangster. Men sanningen tvingar honom att göra det ändå, då det idag finns en handfull samvetslösa predikanter som delar Capones mest motbjudande karaktärsdrag. Han fortsätter: ”De är ökänt giriga. De är mästare i bedrägeri och manipulation. De har köpt sin väg in i den religiösa karismatikens subkultur, och har använt sin kusliga hypnotiska

förmåga till att kontrollera stora kristna tv-nätverk.” Och så fortsätter han: ”De här falska profeterna startade förmodligen med en genuin kallelse från Gud, men framgången förstörde dem. De lurades iväg från den sanna tron genom beröm och pengar. Nu mitt i lågkonjunkturen kommer Gud närmare dem.”

Grady har upptäckt en sak: det andliga gangsterväldet är ingalunda ofarligt. Nu tror han att den lågkonjunktur som håller västvärlden i sitt grepp ska förändra dessa andliga gangsters förhållande till Gud. Det är nog att tillskriva penningmarknaden alltför stor makt. Det kan finnas fog att tro att lågkonjunktur ska minska deras inkomster, men det förblir en underordnad sak. I lågkonjunkturen ändrar man bara taktik genom löfte om större förmåner till sina understödjare. Och de förslavade människorna kommer att göra allt för att tillfredsställa sin ”gudfader”.

Men Grady tar på sig en del av skulden. Han säger: ”Men vi var lättlurade... vi var de okritiska... vi var de dåraktiga.” Nu består inte dårskapen främst i att man ger sina tillgångar till dessa ”andliga Capones” utan i att man inte tar Bibelns varningar på allvar. Den största dårskapen är att utsätta sin själ för stor fara. Om kallelsen från början var så genuin kan ifrågasättas. Girigheten fanns där redan från början. Grady ber Gud om förlåtelse för de pengar han skänkt till dessa predikanter men konstaterar: ”Vår rörelse [den karismatiska] har blivit slukad av materialism, stolthet, bedrägeri och sexuella synder”. Ett tragiskt faktum! Det finns bara en väg. Tillbaka till Bibelns sanning som kan föra gangstern men också hans offer till omvändelse. Inför den sanningen är ingen ”untouchable”.

Vi bygger ihop kyrka och moské

Biskop Bengt Wadensjö meddelar denna nyhet i SvD 10/09/23. Det är Svenska kyrkans församling i Nacka och muslimernas förening i Fisksätra som nu ska bygga med samma tak. Och mer än så, församlingen ska också samsas med S:t Konrads katolska församling i samma lokaler. Nackaborna ska nu kunna välja mellan utbuden av religiös mångfald i denna ”andliga galleria”. Enligt biskopen ska denna byggnad spegla den gemensamma värdegrunden. Nu finns det inskränkta människor både inom islam och kristendomen, säger han. Det finns visserligen muslimska självmordsbombare men det finns å andra sidan kristna vapenexportörer. Den inskränktheten ska nu detta projekt i Nacka råda bot på. Det ska bli ett världsunikt projekt.

Biskopen erkänner att det ligger ett intensivt arbete bakom för att skaffa fram de andliga förutsättningarna för detta projekt. Dessa förutsättningar grundar sig på en gemensam värdegrund hos de tre församlingarna. Han säger bl.a.: ”Ett Guds hus är en yttre manifestation av den gemensamma tron att Gud är En.” Och biskopen fortsätter: ”De vill skapa tillit i kulturell mångfald i Fisksätra och genom dialog använda tron på Gud som instrument för att skapa fred.”

Nu ”inskränker” man sig inte bara att handha kyrkliga förehavanden utan man ska dessutom medverka till en positiv utveckling av Fisksätra. Detta hus ska ha en positiv inverkan på det samhälleliga livet men inte bara lokalt för det lilla Nacka, ambitionerna är större än så. Verksamheten ska vara en demonstration inför hela världen. ”De [tre församlingarna] ser varandra som resurser i strävan att använda tron på Gud för att skapa fred i världen. Världshistoria skapas i Fisksätra. Världsfreden börjar i Fisksätra”, avslutar den upprymde biskopen sin artikel. Är kyrkans uppgift att arbeta med kommunpolitik? Är kyrkans uppgift att skapa världsfred, då ska man naturligtvis bygga på den gemensamma värdegrunden och tänka på möjligheten att kunna bygga ut. Å andra sidan - är kyrkans uppgift att förkunna evangelium om den korsfäste och uppståndne Jesus, att döpa i den treenige Gudens namn, att dela ut Kristi kropp och blod i den heliga nattvarden, då förändras de andliga förutsättningarna. Jesus säger själv att han inte kom för att stifta fred, men hans namn nämndes inte av biskop Wadensjö. Han får kanske inte vara med? Det kan störa freden.

Evangelium i kyrkan – inte i skolan

Regeringen har gått emot Skolverkets förslag om ny läroplan för religionsundervisningen. Förslaget gick ut på att ingen religion skulle ha något företräde framför någon annan. Skolminister Jan Björklund å sin sida hävdar att det är viktigt att man i skolan ”ger kunskap om och förståelse för hur kristna traditioner har påverkat det svenska samhället och dess värderingar”. *Kyrkans Tidning* 10/10/14 tar upp ämnet och anmärker att det kan ske utan att ge kristendomsämnet extra utrymme. Artikelförfattaren Britta Häll tycker att det finns anledning för kyrkan att bejaka en jämställd behandling av religionerna. Hon tror att det faktum att många kristna protesterat mot Skolverkets förslag har påverkat regeringens ståndpunkt. Det kan nog vara så att många röster har höjts mot jämställdhetstanken i religionsfrågan och att det i sin tur påverkat

politikerna. Men det var också många kristna som protesterade då man ersatte kristendom med religionskunskap.

Nu är det inte aktuellt med en förändring av läroplanen i religionskunskap. Man tänker behålla den befintliga. Diskussionen kan anses vara en storm i ett vattenglas. Alla som protesterat och är intresserade av kristendom borde fråga sig: Vilken sorts "kristendom" skulle den sekulariserade svenska skolan kunna prestera? Halmbockar, tomtar och lucior kanske inte är ett så stort bidrag till kunskap i kristendom att det skakar om det sekulariserade Sverige?

Britta Häll var orolig över läroplanens särbehandling av kristendomsämnet, men oron är helt omotiverad. Det "evangelium" som oroade henne och Skolverket är ofarligt ur deras synvinkel. Britta Häll tyckte att evangeliet hörde hemma i kyrkan och inte i skolan. Men inte ens där kan man längre uppfylla hennes önskan. Åtminstone inte i Storkyrkan. Under *Debatt* i samma tidning fanns nämligen rubriken "Inget evangelium i Storkyrkan".

Det var med anledning av biskop Eva Brunnes predikan i samband med riksmötets öppnande som prästen Peter Plars gjorde den reflektionen. Under hennes predikan lämnade Sverigedemokraterna kyrkan i protest. Biskopen hävdade efteråt att hon hade predikat evangelium och detta budskap gjorde att SD:s representanter inte kunde stanna kvar. Men enligt Plars kan inte biskopen skilja mellan lag och evangelium. Han menar att det var endast lag hon predikade och av reaktionerna att döma har förmodligen Plars helt rätt. Lagen åstadkommer vrede, säger aposteln, och det är rimligt att anta att det var i vrede de lämnade kyrkan. Plars tror t.o.m. att om biskopen hade fortsatt med ytterligare lag hade fler lämnat kyrkan.

Nu blev det en riktad lagpredikan till SD och det gjorde att de andra kom undan. Men lagen är inte endast till för vissa syndare utan för alla. Den ska överbevisa och ge insikt om synd. Här gör Plars en riktig reflektion. Med den insikten skulle man önska att han hade fått predika i Storkyrkan, inte bara lag utan också evangelium. Han förstår att det är endast evangelium som kan skapa tro och goda gärningar. Men det förstår inte biskopen som inte ens vet vad hon har predikat. Hon trodde att det var evangelium hon predikade, då hon hyllade en demonstration mot främlingsfientlighet. Men evangelium är inte en demonstration, inte ens krav på alla människors lika värde!

En riktad lagpredikan skapar bara fariseer och självgodhet hos dem

som inte drabbas av den. Men lagen ska ge insikt om synd och ställa varje människa på syndarens plats inför Gud. Här är ingen skillnad utan absolut jämställdhet! Till ett sådant hjärta kan evangelium nå och väcka tro och hopp, eftersom evangelium är budskapet om vad Jesus Kristus, Guds Son, har gjort för den syndfulla människan. Till denna värld kom Jesus för att uppfylla lagen och försona synden. Det fick inte Riksdagens ledamöter höra. Om Herren flyttar sin "ljusstake" blir det mörkt och lagen blir evangelium och evangelium lag. Guds evangelium är en dårskap för allt förnuft, antingen man är biskop, sverigedemokrat eller moderat. Det fick ingen höra i Storkyrkan, inte ens de som stannade kvar.

AS

Gåvoredovisning aug.-okt. 2010

För tidskriftens gratispridning

Anna Liisa Nylund, Finland 50 EUR.

Till Stiftelsen Biblicum

NN 200, Anonym givare 500, Raymond Backsjö 400, Gert Lindell, Stockholm 200, Gerhard Hansson, Göteborg 300, Lars Isaksson, Huddinge 300, Öyvind Edvardsen 300 NOK, Christian Ahlskog 40 EUR, Seth och Birgitta Erlandsson, Västerås 800 (med anledning av Bill Gunnarssons 80-årsdag).

Vad är väl jag, och vad är mitt folk, att vi själva skulle förmå att ge sådana frivilliga gåvor? Nej, från dig kommer allt, och ur din hand har vi gett det åt dig (ur Davids tacksägelsebön med anledning av tempelbygget, 2 Krön. 29:14). Gud har makt att låta all nåd överflöda till er, så att ni alltid och under alla förhållanden har nog av allting och kan ge i överflöd till varje gott verk (2 Kor. 9:8).

TIPS PÅ JULKLAPPAR

till kraftigt rabatterade priser!

- Bibeln i bilder – från skapelsen till urkyrkan.
376 sidor ..... *Endast* 85 kr
- Luthers lilla katekes med förklaringar av David P. Kuske.
Ny reviderad upplaga. 384 sidor. .... *Endast* 175 kr
- S.W. Becker, Guds dårskap ..... 100 kr
- P.E. Eickmann, Guds väldiga gärningar ..... 75 kr
- G. Wachler, Att tro utan att se ..... 40 kr
- W. Kreiss, Domet enligt Bibeln och bekännelsen ..... 40 kr
- Ola Österbacka, Hoppets bekännelse *Specialpris. Passa på!* 100 kr
- Anders Gärdeborn, Intelligent skapelsetro
(ny utökad upplaga) ..... 200 kr
- Anders Gärdeborn, I begynnelsen,
32 sidor (för utdelning) ..... *Endast* 10 kr
- John A. Braun, Närmare Jesus ..... *Endast* 100 kr
- S. Erlandsson, Vem är han? Den verkliga Jesus från Nasaret 175 kr
- S. Erlandsson, Om Gud och Jesus.
Gardells tankar i Bibelns och forskningens ljus .. 100 kr
- S. Erlandsson, Guds Ord och bibelkritiken ..... 100 kr
- S. Erlandsson, Världshistoriens första dagar ..... 50 kr
- S. Erlandsson, Förutsättningslös bibelforskning? ..... 40 kr
- S. Erlandsson, Den lutherska bekännelsen i Sverige ..... 40 kr

Kan beställas från
BIBLICUMS FÖRLAG
Släntvägen 10, 331 35 Värnamo
E-mail: biblicum@bredband.net

Vädjan om hjälp

• Vi vädjar till alla som förstår värdet av ett fritt bibelforskningscentrum för information och forskning att ekonomiskt stödja Stiftelsen Biblicum. Utan trogna understödjare kan Biblicum inte fullfölja sin viktiga uppgift.

Bankgiro Sverige 251-4701
Plusgiro Sverige 15 23 35-6
DnB NOR Norge 7877.08.15400
SAMPO Finland 800017-70843747

• Hjälp oss att sprida våra böcker och småskrifter! Inte minst studerande och lärare behöver en saklig information om Bibeln och bibelforskningen, som inte tar sin utgångspunkt i förlegade bibelkritiska teorier utan noggrant presenterar *biblisk tro och historiska fakta om Bibeln*.

• Hjälp oss också att få flera understödjare och prenumeranter på vår tidskrift!

Stiftelsen Biblicum

Besöksadress:

Hantverkaregatan 8B, 341 36 Ljungby. Tel 0372/86303

Postadress:

Ordförande Alvar Svenson, Klasgatan 10, 340 14 Lagan
Tel 0372/30857. E-mail: alvarsvenson@yahoo.se

Tidskriftens expedition:

Ingvar Adriansson, Släntvägen 10, 331 35 Värnamo
Tel 0370/18217. E-mail: biblicum@bredband.net

Kontakt i Norge:

Egil Edvardsen, Solåsvn. 20, 4330 Algård Tel 51617540.
E-mail: egil.edvardsen@luthersk-kirke.no